

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Principium Libri

Reuchlin, Johannes

Phorce, 1506

VD16 -R1252

Liber – Tertius

[urn:nbn:de:bsz:31-271740](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-271740)

LIBER

presertim cum nostrates Iudei uel inuidia uel impericia ducti christia-
num neminem in eorum lingua erudire uelint. idq; recusant cuiusda
rabi Ami auctoritate qui in Thalmud אמר כן כן ita dixit.

אין חוקים דברי צורא לבי שן אמר דברי
לעקב קרו ומשמו לישראל לז עז כן לכל גוי

verbum e uerbo sic. Non explanantur uerba legis cuiquam gentili eo
quod scriptum est. Qui adnunciat uerba sua Iacob. precepta sua et iu-
dicia sua Israel. non fecit similiter omni genti. Nobis autem in statu
gracie aliter mandatur Matthei decimo. Quod in aurem auditis pre-
dicare super tecta quod et ego facio. Tecq; imitari iubebo. & pro hoc
ergo memento mei deus et parce mihi secundum multitudinem mise-
rationum tuarum. amen.

Exegi monumentum gre-
perennius Nonis
Martij Anno.
M.D.VI.

Libex legu hebreorum
inter precatim. folio 174

doctrinale

De hac iudeoru
ingratitude uide
libru rabbi m
gyptij

TERTIVS

Quadrata

De uerbo cui ascribitur vau in principio scias quod illud fit propter coniugationem perfectorum quæ geminant literas, uel eorum quæ mediam substantialem absorbent. Et propter quatuor literas dicitur coniugatio quadrata. Cuius inter uerba perfecta hoc tibi dabimus exemplum. siue ultima per zere seu patha.

Preteritum indicatiui. **שׁוּפַט שׁוּפַט שׁוּפַט**

שׁוּפַט שׁוּפַט שׁוּפַט שׁוּפַט שׁוּפַט שׁוּפַט

Presens **מִשׁוּפַט מִשׁוּפַט מִשׁוּפַט**

Adiectiuum uerbum **מִשׁוּפַט מִשׁוּפַט מִשׁוּפַט**

אֲשׁוּפַט יִשׁוּפַט תִּשׁוּפַט Futurum

גִּשְׁוּפַט יִשׁוּפַט תִּשׁוּפַט תִּשׁוּפַט

שׁוּפַט שׁוּפַט שׁוּפַט שׁוּפַט Imperatiuus

שׁוּפַט שׁוּפַט Infinitiuus

Finis uerborum grauium. Sequuntur defectiua.

Quemadmodum perfectorum cōiugationes Dionysi frater intel ligeres quantum ad rudes et uix dum initiatos pertinet a me satis ex plicatum arbitror tractatu superiore. Sequitur ut defectiuorū quoq; genera persequar quæ a perfectis ducunt originem. Scripsi autem in uerborum capite quod quædam deficerent literis, quædam uocibus. Adhuc tibi addo et illud, quod quædam deficiunt in primis, quædam in mediis, et quædam in ultimis. Quæ igitur in primis deficiunt literis sunt uerba quorum primitiua uel a nun uel a lamed incipiunt. Nun

ut **נָשָׂא** Lamed ut **לָקַח** Experiamur quomodo nun uel lamed deficit in primis. Verbum leue preteritum **נָשָׂא נָשָׂא נָשָׂא** Presens

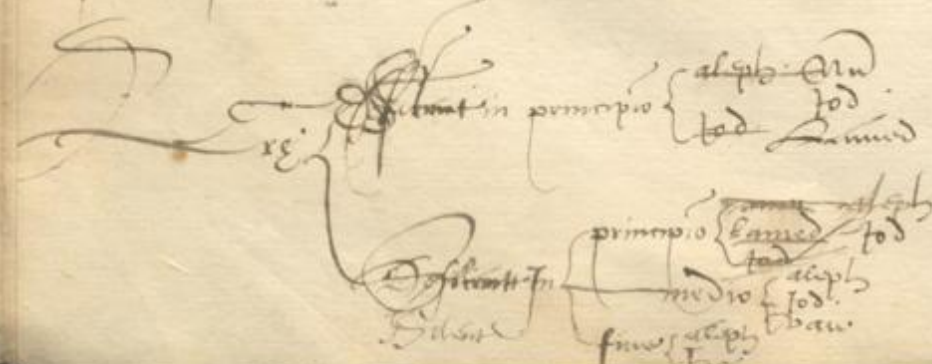
נָשָׂא נָשָׂא נָשָׂא Futurū absorbet nun literā **נָשָׂא נָשָׂא נָשָׂא** Et qñq; ultima

De uerbis
quadratis uide fot. 602
Que hinc quatuor
constant fere sunt
uel aut final. et
uide Genardum

De uerbis defectiuis

In nun deficit bel

In futuro deficit nun

scribitur sic **סבל** cuius primitiuum est **סבל** baiulauit. sic
de zade Genesis. xliij. Quid iuste poterimus obtendere. ubi ponitur
צטרק cuius primitiuum est **קצ** Ponitur aut hicteth pro thau
propter faciliorem modum loquendi. sicut etiam in lingua chaldaica
que plurimum hebraice consonat daleth loco thau post zain in ea for
ma solet poni. Ab huiusmodi transpositione literarum excipitur unū

*Quid lingue chaldaice
commune sit.*

in Ieremia uerbum **והתשוטטצ** ne multa tethi coinciderent
ad euitandum cacophaton. nunc ad presens tempus transeamus.
Presentis temporis **מתפקר מתפקרים מתפקרה**

uel
או מתפקרה מתפקרות

איתו Futurū indicatiui

אתפקר יתפקר תתפקר גתפקר יתפקרו

תתפקרו תתפקר תתפקרי תתפקרצ

Impatiuus **התפקר התפקרו התפקרי התפקרצ**

Ecce in hoc nō uides differentiā a pterito nisi in significatōne modi. et
inuenit̃ ultima per patha cū lris gutturalibus. Infinitiuus **התפקר**

uel etiā ultima per zere. Sequit̃ forma prolationis passiuę.

הותפקר הותפקרת הותפקרתי הותפקרו

הותפקרתם הותפקרצו הותפקרה

מותפקר מותפקרת מותפקרתי Presens

מותפקרתם מותפקרצו מותפקרה

Futurum indicatiui **אותפקר יותפקר תותפקר**

גותפקר יותפקרו תותפקרי תותפקרצ

תותפקרת תותפקרצו תותפקרה

Imperatiuo caret. Infinitiuus **הותפקר**

vox passiva

est et presupponit actiuum suum. et nihil ad hunc locum. Quando autem loquitur ad Ishac Genesis. xxvi. Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terre. Hoc innuit quod reflectet super se benedictionem. Tunc enim hoc uerbum benedicetur est istius coniugationis et significat quod dominus benedicit actiue et semen Ishac benedicetur passiuue. Sed omnes gentes conuertent eam benedictionem que actiue & passiuue facta est super se. Vt autem intelligas quomodo significatio huius uerbi a se incipiat et retransseat in se. Vide Deuterono. xxix. Benedicat sibi in corde suo dicens pax erit mihi. ubi paulo superius iam citatum uerbum ponitur. et cognosces quod pro comoditate orationis nunc actiue nunc passiuue exponitur. Accipit autem hoc uerbum omnia accidentia precedentium uerborum et daggesatur sicut secunda coniugatio et augmentum patitur non solum in he, sicuti tertia uerum etiam in thau quod sibi est proprium ultima syllaba quamdoque enuntiatur per zere secundum Rabi Moysen Zeiag in libro intellectus boni Quamdoque etiam per segol secundum rabi Moysen kimhi in suo introductorio. Media

syllaba seu media litera substantialis si fuerit **אחער** tunc prima litera substantialis recipit camez ut **חבר** fallit hoc aliquando

in he et heth dum patiuntur patha ante se. Item manet he ante thau. in preterito indicatiui et in imperatiuo. sed in presenti et futuro deficit he et remanet thau. eo quod presens superaddit sibi mem et futurum superaddit sibi **אתו** Et scripsit literatissimus rabi Dauid kimhi in

arte grammatica titulo de ordine octauo. id quod tu maxime omnium (si me amas) perpetue commendabis memorie. quod in hac coniugatione thau semper precedat literam primam substantialem. exceptis

שש que transuertunt et se promouent ante thau. ut cum regulariter dicendum esset **חשמר יחשמר** quia tamen schin

substantialis litera est una de iam dictis, ideo preponendum est schin et postponendum thau cata hylteron proteron figuram siue per metathesin. id est transpositionem literarum. Michæ sexto. Et custodi

precepta Amri. quod in tertia persona sic ponitur **ישתמר** sic Ecclesiastis. xij. Et impinguabitur locusta. id est onus suscipiet. quod

הַפִּקְדוֹנוֹ הַפִּקְדָּה הַפִּקְדָּה הַפִּקְדָּה

Presentis tēporis הַפִּקְדוֹ הַפִּקְדָּה הַפִּקְדָּה הַפִּקְדָּה

Futurum indicatiui אוֹפֵקֵד יוֹפֵקֵד תּוֹפֵקֵד יוֹפֵקֵד

יוֹפֵקְרוּ תּוֹפֵקְרוּ תּוֹפֵקְרוּ תּוֹפֵקְרוּ

Si prima litera substantialis fuerit gutturalis notatur aleph per camez
 uel holem. et substantialis litera per hatefcamez. Imperatiuus deest in
 omnibus huius formę uerbis. Infinitiuus הַפִּקֵּד uel per zere. ut

הַחֵל

Et secundum rabi Moysen kimhi in introductorio

תּוֹפֵקֵד

QUARTA CONIUGATIO

Quarta coniugatio

הַתִּפְקֵד Verbum graue. tertię personę. numeri singularis. gene

ris masculini. temporis preteriti. indicatiui modi. significationis cōmu
 nis. reflexiuum actionis et coniugationis quartę. quod coniugabitur sic.

הַתִּפְקֵד הַתִּפְקֵד הַתִּפְקֵד הַתִּפְקֵד

הַתִּפְקֵד הַתִּפְקֵד הַתִּפְקֵד הַתִּפְקֵד

הַתִּפְקֵד

Actio siue passio huius uerbi non est ab alio sed a semetipso. quare
 differt a superioribus coniugationibus. Cum enim cætera uerba aut
 sunt absoluta aut transitiua. hoc inuenitur esse retransitiuum tāquam
 inter actiuum et passiuum quodammodo medium. Quando enim
 dicit dominus ad Iacob Gen. xxvii. Terram in qua dormis tibi dabo
 et semini tuo. et benedicentur in te et in in semine tuo cunctę tribus
 terre. Dat intelligere qđ a deo benedicente benedicent. qđ illic passiuū

Retransitiuum uerbi

יִפְקִירוּ הַפְּקִירוּ הַפְּקִירִי הַפְּקִירָה

Et cum literis אֶחָדָהּ sic אֶחָדָהּ & si ultima substantialis fuerit gutturalis, pronuntiabitur ultima per patha אֶשְׁמִיעַ Alias sepe reperitur prolatio zere in ultima. secundum rabi Moysen filium Ioseph kimhi in introductorio

הַפְּקִיר הַפְּקִירוּ הַפְּקִירִי הַפְּקִירָה

Imperatiuus Enunciatur etiam masculinum singulare et per zere et per patha. et in distinctione loco patha camez.

Infinitiuus הַפְּקִיר et cata pthesin בָּלֵם iod cū hirik i ultima.

In hac coniugatione notabis et obliuioni non trades huius uerbi tres esse conditiones. potest enim quādoq; inueniri neutrale intransitiuū ac absolutum. ut quando nullum habet uerbum leue primę coniuga-

tionis. ut הָחֵרֵשׁ tacuit. iiij. Regum. xviij. Tacuit itaq; populus

Potest et inueniri transitium in secundum, ut quando habet uerbum primitiuum leue quod est neutrale uel absolutum. ut הָקִים erexit

scilicet aliquid. uenit enim a prima coniugatione uerbi absoluti קָם

quod significat surgere. Potest ultimo esse transitium in tertium. ut quando deriuatur a uerbo leui quod ipsum met sit transitiuū in secundum. ut הִזְכִּיר meminisse fecit, Exodi. xx. In omni loco in quo me-

moriam fuerit nominis mei ueniam ad te et benedicā tibi. quod non est secundum linguę hebraicę proprietatem translatum. esset enim cōtra id quod Christus noster in euāgelio locutus est Matthei. vii. cum ait. Non omnis qui dicit mihi domine domine &c. sed sic debet interpretari. In omni loco quo faciā meminisse nominis mei ueniam ad te. & hic est tractus patris de quo dicit. Nisi pater meus traxerit eum. ponitur enim in textu אֲזַכִּיר .i. faciā meminisse. uel faciā recordari.

הַפְּקִיר Verbum passiuę uocis deponentale cuius agens non exprimitur coniugatur sic.

הַפְּקִיר הַפְּקִירָה הַפְּקִירִי הַפְּקִירוּ הַפְּקִירָתָם

פֶּקֶד פִּקְדָּה פִּקְדָּתִי פִּקְדוֹ פִּקְדָּתָם פִּקְדָּנוֹ
פִּקְדָּה פִּקְדָּת פִּקְדָּתוֹ

Præsens adiectivum פֶּקֶד פִּקְדָּה פִּקְדָּתִי et scribitur semper media substantialis litera per camez præter admodum pauca. sequitur אִתּוֹ
Futurum indicatiui

אֶפְקֹד יִפְקֹד תִּפְקֹד וּפְקֹד
יִפְקְדוּ תִּפְקְדוּ תִּפְקְדוּ תִּפְקְדוּ

Cum literis פִּקְדָּה inuenitur kibuz mutatum in holem uel surek. & secunda masculini pluralis quandoq; pronunciatur loco kibuz camez.

imperatiuum non habet. Infinitiuus פִּקְדוֹ uel פֶּקֶד

TERTIA CONIUGATIO

הִפְקִיד verbum graue tertie personę numeri singularis generis masculini. tēporis præteriti. indicatiui modi. significationis actiue. transitiuum tertium. coniugationis tertie. quod coniugabitur sic.

הִפְקִיד הִפְקִידָה הִפְקִידְתִּי הִפְקִידוּ הִפְקִידְתֶּם
הִפְקִידוּ הִפְקִידָה הִפְקִידְתֶּם

Ideo dicitur graue. quia addit aliquid extraneum supra inflexionem. scilicet he in prima et iod in ultima. sic et adhuc in sequentibus quoq; mem. & diligenter hoc discas uelim. quando post he sequit litera uo-

calis tantum. ut sunt אֶהְיֶה tunc in hac coniugatione he notat per segol. ut הִפְקִידוּ Presentis temporis

אֶהְיֶה illa Et sequene ptoftmem מִפְקִידָה מִפְקִידוּ
notatur per per hatephpatha מִפְקִיד

Adiectiuum uerbum מִפְקִיד מִפְקִידִים מִפְקִידָה
Et cum literis פִּקְדָּה prima camez. secunda hateph camez מִפְקִידוּ

Futurum indicatiui אֶפְקֹד יִפְקֹד תִּפְקֹד וּפְקֹד

Tertia coniugatio

Cur dr: grans

TERTIVS

Infinitivus ^{visitari} **הִפְקֹר** & quandoq; deponitur he. quando prepo-
situm beth expellit he. quandoq; ponitur aleph loco he.

SCVND A CONIVGATIO

פִּקֵּר Verbum graue tertię persone numeri singularis generis ma-
sculini. temporis preteriti. indicatiui modi. significationis actiue. transi-
tium secundum coniugationis daggeffate. quod coniugabitur sic.

פִּקֵּר פִּקֵּרְתִּי פִּקֵּרְתָּ פִּקֵּרְתָּם פִּקֵּרְתִּי פִּקֵּרְתָּ פִּקֵּרְתָּם

Tertia singularis masculini recipit terminationes zere et patha. & pri-
ma per hirik enunciatur. et semper media litera daggeffatur nisi fue-
rit uocalis uel res litera. nam illa non daggeffabitur. sed scribetur pri-
ma per zere et secunda per camez. sepe autem utrumq; per zere. atq;
est quando prima per zere punctatur et secunda per patha. exempla
omnium uidebis legendo studiose bibliam hebraicam.

Preteritis temporis **מִפְקֵרִים מִפְקֵרְתָּ מִפְקֵרְתָּם**

Non daggeffat **אֶהְיֶה** quantumuis uerba sint istius forme. Item
fœmininũ singulare recipit etiã he finale cum camez pro thau. et tunc
segol mutat in seua antecedens. quãq; idem in termino mutet in zere.

Adiectiuũ uerbũ sic enĩ posthac breuitatis causa **הִפְעֹל** noĩabo.

מִפְקֵרִים מִפְקֵרְתָּ מִפְקֵרְתָּם

Et cũ **אֶהְיֶה** kibuz mutat in holem. raro i surek. ut **מִבְּרַח**

singulare fœmininum recipit etiam he finale loco thau. et mutantur
ambo zere in duo camez.

Futurũ indicatiui **יִפְקֹר יִפְקֹרְתָּ יִפְקֹרְתָּם יִפְקֹרְתָּ יִפְקֹרְתָּם**

יִפְקֹרְתָּ יִפְקֹרְתָּם

Et cum **אֶהְיֶה** mutatur patha in camez. preter pauca.

Imperatiuus

פִּקֵּר פִּקֵּרְתָּ פִּקֵּרְתָּם

Infinitiuus

פִּקֵּר pronunciatur quandoq; ultima per holem.

פִּקֵּר Verbum passiue uocis deponentale cuius agens non exprimi-
tur, quod coniugatur sic.

secunda

coniugatio

Legere opz studiose
sacra biblia

Benoni

Paul

futura

Infinitiuus

Passiuus

Tertia persona pluralis numeri tenet quandoq; camez in penultima ut ps. xxxvij. In eternum conseruabuntur. Similiter tertia etiā persona singularis numeri foeminini generis inuenitur habere camez in penultima et accentum in eadem. ut ps. xxxiij. Vñ ex his non conteretur.

sunt uisitatz est uisitata sunt uisitati est uisitatus

PRESEN VIS
TEMPORIS

וְיָבִיט וְיָבִיטוּ וְיָבִיטוּ וְיָבִיטוּ

Scribiturq; singularis numerus masculini generis i ultima per camez nisi fuerit in statu regiminis. Et singularis numeri foeminini generis ultima & penultima per camez quando litera he loco thau finit. dicti onem. Et tunc accentus cadit in ultimā. ut ps. li. Spiritus cōtribulatus.

FUTVRVM
INDICATIVI

uisitabimur uisitaberis uisitabitur uisabor

אֶפְקֹר יִפְקֹר תִּפְקֹר וְיִפְקֹר

uisitaberis

uisitabit mulier

uisitabimini

uisitabūt

תִּפְקֹר

תִּפְקֹר

תִּפְקֹרוּ

יִפְקֹרוּ

uisitabimini uisitabūt

תִּפְקֹרְנָה

Nota quando in fine additur he tunc ultima et penultima proferunt per camez אֶפְקֹרְנָה יִפְקֹרְנָה Item secunda et tertia pluralis nu

meri masculini generis in termino seu pasek mutant seua in zere. et in fine recipiunt quādoq; nun literam. coniugatur etiam sepe per zere in primis quibusq; syllabis. maxime autem quando litera capitalis est

una de אֶפְקֹרְנָה *gen. foemalibus*

uisitatę litis uisitata sis uisitati litis uisitatus sis
Imperatiuus תִּפְקֹר תִּפְקֹרִי תִּפְקֹרוּ תִּפְקֹרְנָה

Personę hę daggessantur propter defectum literę nun. significationē passiua denotantis. & pluralis masculinus si ponitur in termino ipsius athnah uel pasek seruat zere. ut Ieremię nono. vnusquisque se a proximo suo custodiat. secundum hebraicam ueritatē sic. vnusquisq; a proximo suo custodiamini. & sequitur. Et in omni fratre suo non ha beat fiduciam. hebraice sic. Et in omni fratre ne confidatis. & ita sunt ambo secundę personę.

TERTIVS

fientes uisitate   fiens uisitata   fientes uisitati   fiens uisitatus
פְּקֹדִים   **פְּקֹדָה**   **פְּקֹדִים**   **פְּקֹדָה**

Sed qualiter in istis personę dinoscuntur? Certe ex additione pronominum ego. tu. iste. nos. uos. illi. quodlibet secundum genus suum.

INDICATIVVS FVTVRI TEMPORIS

uisitabitis   uisitabūt   uisitabimus   uisitabis   uisitabit   uisitabo

אֶפְקֹד יְפְקֹד תְּפְקֹד נְפְקֹד

mulieres uisitabūt. uisitabitis.   uisitabis mulier   uisitabit mulier

תְּפְקֹדָה   **תְּפְקֹדִי**   **תְּפְקֹדָה**

uisitate   uisita mulier   uisitate   uisita

IMPERATIVVS

Terminatur autem ultima quandoq; in patha. & cata paragogen additur etiam he. tunc prima sonat camez uel segol et ultima camez. & si prima sic seruetur leua tamen media recipiet camez. quod si ei uerbo cuius est uox ultima patha, subiungat pariter he. tunc prima pronūciat per hirik. De secunda aut personā plurali masculini generis hoc scias uelim, q; si media fuerit una de **אֶחָדָה** tunc prima proferit per patha et media per hateph. De plurali autē fœminino. quod he finale qñq; deponit et aliqñ mutat holē i patha qñ singlāre masculinū hēt patha.

uisitare uisitare uisitare

INFINITIVVS

פְּקֹד פְּקֹד פְּקֹד

a uisitando ad uisitādū iuxta uisitādū in uisitando

Gerūdiuū **בְּפְקֹד בְּפְקֹד לְפְקֹד מִפְקֹד בְּפֶלֶם**

נְפְקֹד Verbum perfectum tertię personę numeri singularis generis masculini. pręteriti tēporis. indicatiui modi. significationis passiue. coniugationis primę. quod coniugatur sic.

estis ul' fuistis   uisitati sūt   sū ul' fui   uisitatus es ul' uisitatus ē ul' fuit

נְפְקֹדָה   **נְפְקֹדִי**   **נְפְקֹדִי**   **נְפְקֹדִי**

estis ul' fuistis   es ul' fuisti   uisitata ē ul' fuit   sumus ul' fuimus

נְפְקֹדָה   **נְפְקֹדָה**   **נְפְקֹדָה**   **נְפְקֹדָה**

indicativus futuri
temporis

hgt

derādum tibi est uerbum neutrum siue absolutum passiua de se cōiugationem non formare. precipue in hac coniugatione uerborum leuium. Terminatur autem uel in patha uel in camez uel in holem. & regulatur secundum formam actiuam unde deriuatur. & si non sit in termino seruat patha in fine. Et si uerbum incipiat ab una de uocali-

bus **אָהָהָהָהָ** tunc preposita litera nun dilatat os et per segol notatur vel quandoq; per patha. eo quod primitiua uocalis corripitur. et uel per seua uel per hateph subsignatur. q; si eadem uocalis omnino obmutescat. tūc potest primę syllabę nun inueniri per holem punctatū. Multa autem occurrunt quę tibi uidebuntur anomala. sed ea non regulantur secundum hanc coniugationem quę dicitur leuis. sed secundum daggeffatas uel alias cōiugationes ordinant. Cū uero ad huc sis paruulus disce ut paruulus. In reliquis eiusdē inflexiōibus ut in futuro imperatiuo et in gerundiis. quando he uel aleph repellunt nun passiuę significationis, daggeffatur prima ut ostendatur defectus literę nun. **H**actenus de generali forma coniugandi quoad ferre potes diximus. nūc specialiter ad singulas quasq; cōiugatōes ordine pergemus.

פָּקַד Verbum perfectum. tertię personę. numeri singularis. generis masculini. pręteriti tēporis. indicatiui modi. significationis actiuę. transitiuum primum. coniugationis primę. quod coniugabitur sic.

uisitauimus uisitastis uisitauerūt uisitauī uisitasti uisitauit

פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ

uisitastis uisitasti uisitauit mulier

פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ

uisitant uisitat mulier uisitant uisitat

פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ פָּקַדְתָּ

Regulatur autem hec forma uerborum secundum nomina quę mouentur de genere in genus. & ergo pluralis numerus masculini generis in statu regiminis deponit mem. similiter singulare fœmininum

mutat he in thau. ut **פָּקַדְתָּ** Inueniūt et quādoq; ultima per hirik.

Nec id omittēdū est, qd yba icipientia ab una harū lřarū **אָהָהָהָהָ** solent sepe primā p holem et secundā p patha enūciare. Similiter. lřē.

De Verbo perfect

In statu regiminis deponit mem. similiter he mutat in thau

Nota huc tras griffy. alcs

TERTIVS

seua & secunda per patha aut prima per seua & secunda per camez.

fac fac fac fac
 פֶּעַל פֶּעַל פֶּעַל פֶּעַל פֶּעַל

Exemplum primi. Ieremie vij. Sta in porta. Exemplum secundi. Exodi xx. Memento ut diem sabbati sanctifices. Exemplum tertij. ps. cxxxij. Memento domine dauid. Exemplum quarti. Deutero. iij. Interroga de diebus antiquis. Exemplum quinti. Threnorum. iij. Recordare paupertatis meę. Coniugatur autem sic.

Generis foeminini.

Generis masculini.

facite facite fac facite fac fac
 פֶּעַל־נָּה aut פֶּעַל־נָּה פֶּעַל־נָּה פֶּעַל־נָּה aut פֶּעַל־נָּה

Verbum Gerundium quo fit Infinitiuus

Multiplex est eius uarietas. aut enī ultima holem & prima camez uel seua. aut prima seua & ultima patha uel camez. Gerundiū est si quā-

do ei preponitur una de literis. בָּכֵל־

a faciendo ad faciendum iuxta faciendum in faciendo

ut פֶּעַל־מִפְּעַל פֶּעַל־לִפְּעַל פֶּעַל־בִּפְּעַל פֶּעַל־בִּפְּעַל

Que quidē literę singule singulis istis terminationibus prepōi possunt Gerundia uero sunt quando absoluūtur ab eisdem. ut Threnorū. iij. Memoria memor ero. uerius sic. Recordando recordaberis. Quia uero gerundia dicuntur participialia uerba, iccirco sepe exponuntur participialiter ut ps. cxvij. Castigans castigauit me doñus. quod uerti potuit castigando. Et pro infinitiuis sepe capiunt ut Micheę. vi. Facere iudicium et ambulare cum deo tuo. Sed frequētius ad usum infinitiuī preponitur ei lamed supra notatum in Bachlem quamuis alię quoq; literę etiā infinitiuū notent atq; supinū. ut Ecclē. i. Non saturatur oculus uisu nec auris auditu impletur idest non saturatur oculus uidere nec auris audire. Et de eadem dictione ambulare quam supra sine lamed allegauī. ponitur exemplum in eodem capitulo. Ecclesiastis. i. per lamed sic ad locū unde exeunt flumīa reuertūt ut iterē fluant. recti us. reuertunt fluēdo. Et ita hebraica locutio p̄miscue utitur gerūdijs. participialibus. infinitiuīs atq; supinis. Venio nūcad passiuū in q̄ cōsy

De bu gerundium

Infinitiuus

re Infinitiuus

Bachlem

ponitur. infinitiuus

De bu
passiuum

facil
min
Qui
per
facie
in fir
por
qui
prin
da p

LIBER

facilem transitum in symbolicis loco camez habere Holem icciro ge-
minaui tibi uerba. et ea partim cum patha & partim cū holem ascripsi.
Quito nō te fugiat. quod in genere fœminino et nūero plurali secūda
persona & tertia eodem uerbo enūciantur. ut si dicāt viri ad mulieres
facietis & facient. Ultimo nota quod tertia pluralis masculina suscipit
in fine quandoq; nun. Absoluto iam modo indicatiuo cum suis tem-
poribus generibus atq; numeris conuertamus calamum ad secundū
qui dicitur Imperatiuus. Est autem in quintuplici differētia. aut enim
prima scribit per patha et secūda p holem. aut prima p camez et secū-
da per holem. aut prima per seua et secunda per holem. aut prima per

Imperatiuus
in quintuplici
differētia

an loco holo

ita sancta in literis sanctis

31

sticij in pteritiu

futuru p

1. 3. 4. 5. 6.
1. 1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1. 1.

romyus Armenault ms. possidet

TERTIVS

הַפְעִיל הַפְעִיל הַפְעִיל הַפְעִיל הַפְעִיל Generis fœminini

In Numero plurali Generis Masculini.

facietis facient facient facient faciemus facient
הַפְעִיל הַפְעִיל הַפְעִיל הַפְעִיל הַפְעִיל הַפְעִיל
facietis facietis faciet facietis facietis

הַפְעִיל הַפְעִיל Et plurali generis fœminini

In hoc modo futuri tēporis istud velim discas, primā personā utriusque numeri cōmunē esse tam uiris quā mulieribus. Est itaq; omnis prima persona utriusque generis Secūdo considerabis in hac forma coniugationis idem esse uerbum secundę personę masculinorum et tercię personę fœmininorum. Quasi diceret legislator aliquis ad uirum, omne quod tibi iubeo audire audiat mulier. Et qđ tu uir facies, faciet mulier. Tertio mandabis memorię in hac tota huius futuri temporis coniugatione solum aleph prepositiuū scribi per segol, cetera per hirik Quarto nota quod licet penultima substantialis scribēda esset regulariter per pathach. Quia tamē inuenio multa uerba loco patha habere camez uel

Verbu gerundi
Infinitiuus Notu

Infinitiuus
Infinitiuus

Infinitiuus
Infinitiuus

Verbu
passiuu

LIBER

Secunda persona pluralis numeri notat primā puncto seu a & mediā per patha & ultimam h oc est ipsum thau per segol inuenitur tamen hirik quādoq; loco patha et aliquando segol uel zere. Sed non est regulare. semper autē et indistincte accentus in ultima. siue vau preponatur seu non preponatur.

Presentis temporis Generis Masculini. *Benony*

Et assimilantur nominibus eorumq; regulas sequuntur.

faciunt facio
פועלים פועל

Presentis temporis Generis fœminini.

facit mulier facit mulier
פועלת uel פועלה

Non tamen semper penultima sic per segol scribitur, sed quandoq; in termino per camez ut Ecclesiastis. i. Terra autem in eternū stat. & plur **פועלות** faciūt mulieres & per oīa imitatur nomina secundedecim natōis Et habet hęc forma tres literas fūdamētales Nā vau tantū loco holem interijcitur. Sepe enim sacra scriptura utitur hac forma sine vau. ut Ezechielis. xxij, Virum qui interponeret sepem. Sequitur forma uerbi cuius actio iam pficitur in presenti. per camez & surek.

Generis fœminini

Generis masculini.

fiunt fit fiunt fit

פועלת פועלה פועלים פועל

Sic Zacharię. iij. Et Iesus erat indutus uestibus sordidis. Quod uerbū si secundū pprietatē linguę hebraicę exponeretur deberet dici. Iesus erat iā fiēs indui, uestibus. Sed latinitas respuit hūc morē estimat uero quasi adiectiuū. Transeo ad tempus futurū indicatiui modi quod psonas conuertit ppter quoddā memoriale nomē quod in se cōtinet quatuor literas. Et dicitur **איתו** Aleph preponitur primę personę

numeri singularis. Iod tercię. thau secūde. Nun primę numeri pluralis. Et rursus iod et thau reliquis Coniugat autē sic. In Masculino genere. Et numero singulari.

facies facies faciet faciet faciam faciam
תפעל תפעל יפעל יפעל תפעל תפעל

Vau loco hole

participii pteriti

Futuri tps

*איתו
prim' pson' singularis
secund' pson' singularis
prim' pson' pluralis
secund' pson' pluralis*

pestilentie non sedit. Similiter quando uerbum est in statu regiminis seu perpetue constructionis & habet accētum in penultima uel etiam quandoq; in ultima tunc iterum mutat patha in camez. Exemplum primi Genesis primo. Et tenebras appellauit noctem. Exemplū secūdi. iij. Regum decimo septimo. Non enim pluuerat, Hebraice sic. Non fuit pluuia. ubi hoc uerbum fuit est presentis coniugationis & tamen scribitur per duo camez. sed & hoc ipsum uerbum substantiuum alias quoq; consuevit exorbitare.

A,

Tertia regula. Terminatio prima huius coniugacionis seruat patha Secunde persone ac deinceps in secunda syllaba. & accentus cadit in eandem et signat thau daggestatum puncto camez. Idq; non solum in primitiuis suis, uerum etiam in coniugationibus sequentibus a se deriuatis Excipiuntur aliqua per iod aucta que patha in hirik transmutāt. quorum pauca exempli gratia hic pono.

עֲשֵׂה עֲשֵׂה בְנֵי קִנִּי רֵאִית אִמִּית הִצִּית

tamē iod quādoq; deficit ut. iij. Regum. viij. Domū quā edificauī nōmini tuo. Vbi massora seu scholion super uerbo ædificauī adnotat sci licet. In aliis libris cū iod. hęc in defectiuis infra tractāda essent. Accentum autem non semper seruant in penultima sed quandoq; in ultima præsertim quādo eis preponitur uau. Sed iā oblitus promissi aufussū te solidiore cibo pascere quam ab incunabilis ferre possis Quare ad rudimenta redeamus. Secunda terminatio mutat zere in patha

הָפַץ Voluit. Cupiuit. Placuit. Genesis. xxxij. Amabat enim puellā ualde. hebraice sic. Complacentiam habuit in filia Iacob. Coniugatur in secunda persona הָפַצְתָּ ps. li. Ecce enim ueritatem dilexisti.

D, suat

Tertia terminatio seruat holem. ut Deutero. xxvij. אֲשֶׁר יִגְרֹתָ idest quas timuisti. Et etiam transfert accentum de penultima in ultimā quando ei uerbo preponitur uau.

Tertia persona pluralis numeri seruat camez in prima & patha in penultima. præterq; in distinctione. mēbro & termino. ubi mutat patha in camez. patitur etiam in multis casibus aliis αλλοτρητα ut in figuris constructionis. Numeri uicesimo. Ingressusq; est Moyses et Aaron & corruerunt. et sic de aliis. et accipit paragogen nun.

Patha in camez

Patha in hirik

Massora: scholion

Accentus in uau

ere in patha mutat

Accentus transfertur

Mutat patha in camez

Ecce quomodo facio scribere transiret in te et tamen in te non quiesce-
ret sed ultra transiret in aliquod tertium, scilicet in literas scribendas.
& hoc uocatur transitium tertij. unde poteris discere tria officia uer-
bi transitiui. quod tibi maxime proderit in coniugationibus et earum

significatis. Coniugationes uerborum sunt quatuor. prima **פִּעַל**

Secunda **פִּעִל** Tertia **הִפְעִיל** Quarta **הִתְפַּעֵל** De

prima coniugatione generaliter primo dicemus. Habet autem ea tres
terminationes. scilicet a. e. o. semper remanente camez in prima sylla

ba. ut **שָׁבַע מֵלֵךְ יָבֵל** Quas si uelis memorię commendare,

poteris plane hoc uno uersu qui legitur Exodi quadragesimo. Nec
poterat Moyses ingredi tectum foederis nube operiente omnia, et ma-
iestate domini coruscante quę cuncta impleuerat. ubi hebraice insunt
scripta hęc tria exempla. Nominatur sane coniugatio ista leuis. quia
nullo luxu augetur. nulla literarum copia gaudet, nihil accipit extra-
neum primitiuo. sed tantum eas coniungi patitur literas, quę necessa-
rio ad cognoscendum personas genera et numeros adducuntur. quę
sunt fundamenta coniugationis. & ideo illa nos utemur in presenti
opere pro fundamento omnium uerborum hoc modo.

PRETERI TEMPORIS GENERIS
MASCVLINI

fecimus fecistis fecerunt feci fecisti fecit

פָּעַל פָּעַלְתָּ פָּעַלְתִּי פָּעַלְתֶּם פָּעַלְתִּים פָּעַלְתֵּם

GENERIS FOEMININI

fecistis fecisti fecit

פָּעַלְתְּ פָּעַלְתִּי פָּעַלְתִּי

REGVL A. In omni cōiugatione preteriti tēporis prima persona &
tertia utriusq; numeri sunt generis communis. ut hic cernis. quia ap-
ponuntur tam uiro quam mulieri. Altera. In distinctione. membro.
uel termino. patha huius coniugationis mutatur in camez. Gen. xxi.
Visitauit aut dominus Saram sicut promiserat. sic ps. i. Et in cathedra

*Prima coniugatio
habet tres termina-
tiones a, e, o.*

*Leuis coniugatio
sunt leuis.*

*Prima
coniugatio leuis.*

*Regula
et tertia pluralis.*

Mutatur patha in

TERTIVS

DE VERBO

h Ebraicorum verborum, alia sunt perfecta & alia Imperfecta. Perfecta dicuntur quę tres continent substantiales literas vt

פָּעַל Imperfecta sunt, quę aut aliqua substantialiū carent aut abundant. Quę vero abundāt appellamus grauiā aut a numero literarū quadrata ut **רָוַם** Quę aut carent, vocantur defectiua. Imperfectiorē item, quędam sunt composita. quędā simplicitia. Composita sunt quorū partes uerba fuerūt. ut **פָּלַל סִכְסֵךְ** Simplicitiū deniq; alia sunt defectiua literarū ut **אֵר אֵט** Alia defectiua uocū. ut **יָשָׁא וַיֵּרָא** Accidentia uerborū sunt plurima. tam a gręcis q̃ a latinis artificiose tractata. quorū magnam partem hoc in libro rudimentorū ex nulla desidia omittū, tantū necessaria sermoni hebraico complexi, erudiendis initia subministrantes. Verbo itaq; accidunt persone tres. quas more hebręorum enumerabimus. Sunt autem he Tertia de qua loquimur. Secunda ad quam loquimur. & prima quę loquitur. Numeri contra usum gręcorum duo tantum. Singularis et pluralis. Genera naturalia duo. masculinū & fęmininū. Tępora tria Pręsens. pręteritum & futurum. Modi sunt tres. Indicatiuus. Imperatiuus & Infinitiuus. Significationes sunt quas gręci διαθεσεις idest dispositiones nominant tres. Actio. passio. medietas. Ex his oriuntur duo status uerborū. Absolutus & transitiuus. Absolutus ut *sto. sedeo.* Transitiuus diuiditur in tria. Primo enim inuenitur uerbū quod de sui natura esset transitiuū sed oratione nostra stare cogitur. Virgilius. *iii. j. gneidos.* *Dixerat, ille Iouis monitis immota tenebat lumina.* idest Dido erat loquens. ultra non transit. quasi hoc innueret interloquendum ille non mouebatur. Sic in Aegloga tertia. *Alternis dicetis. amant alterna canēte.* idest estote cātantes. nec longius progreditur. Secūdo datur aliquod uerbum quod transfert actionē suam in alterum tantū. et ibi sistit ut Virgilius in *iii. j. gneidos.* *Dixitq; nouissima uerba.* Tercio se offert quandoq; uerbum quod non solum transit in alterū uerū etiam illud alterum cogit operationē suam ultra transferre in tertium ut si dicerem. *Scriptifico te literas. Detur mihi uenia etiā ex Lucretij autoritate ut ipse ait propter egestatem linguę & rerum nouitatem*

585

Perfecta quę continent oēs tres Lras substantiales

Verba

Defectiua q̃ aliqua substantialiū deficiunt
vel habent aliqua

Composita

Imperfecta

Abundantia

quadrata a literis

Simplicitia

potest. ut paulo superius patuit. iod et thau faciūt terminationē generis fœmini numeri ordinalis quorū masculina in iod desinūt. ut supra de noibus ordinalibus secundæ declinationis. quare terminatio תי

reijcienda est. quia uero ad literā substantialē quę ante oīa māsīt salua, egebimus adhuc duabus lris ut ternarius primitiui compleat. reliquimus aleph et sin usq; quaq; intacta. et supererit ונח primitiuum huius uocabuli bresith. qđ in nro dictionario secundū ordinē alphabeti quere diligenter et inuenies significatum eius. Rursus elige tibi

aliā dictionem. uis unam de ps. i. ובהורתי idest & in lege eius.

primo. vau idest et, est cōsignificatiua particula ergo reijciēda. secūdo beth idest in, pari modo. tertio thau. primum facit nomē uerbale quia legere deberemus et in institutione eius. pro eo qđ dicimus et in lege eius. quia uero sic erit litera hēamanti, iccirco reijcienda est. quarto thau secundū pro he cōmutatum est. propter statum regiminis. ut supra docuimus. quinto vau finale est affixū ergo reijciēdum. Res uero litera una de substantiālibus est. et ergo māsiua. quod si optamus nobis reseruare tres literas nihil superest amplius quam vau res he. Cōstat autem ex dictionario de vau litera quoties possit fieri principium dictionis et quod oīno hic esse non possit. Quid ergo? memineris iam quod ipsius thau et he facilis et symbolicus est transitus. pone ergo

וה (quatenus holem suppleat vau) primitiuum eius. cuius signi-

ficatum tunc quere in dictionario. Similiter age in ceteris. & uehemēter exerce industriam tuam. hoc enim tibi proderit ad intelligentiam pene uniuersorum hebraicę biblię nominum. Nec te reiterati laboris tedeat si primo frustra quodlibet nomen discerpseris, nec primitiuū multicoloribus uestitū recte denudaueris. sic enim te continua inquisitione in dictionario nostro fatigabis, quousq; tādē cū insigni triumpho uictor euades. Sed iam ad secundā partem orationis transeamus.

Dionysius Armenauit 1533

Quoniam partes Verba sunt

Imperfecta Verba

igitur he. in. ifica. bili. tudin. es. quid remanet? certe nudū illud quod nominamus honor. ecce primitiuū. nūc pariter operare in hebraicis. ad cuius faciliorem aditū scire te iubeo. Quod apud hebreos secundū cōmunem et uulgarium morem plerūq; omnia primitiua tres habēt literas quibus suum cuiq; corpus constituitur. quanquam autem inueniant dictiones etiam primitiue quę uel duabus uel quatuor aut forte quinq; literis scribantur, tamen propter earum paucitatem non abrogabunt hoc meum decretum. vix enim regula datur ulla sine exceptione. Si ergo memineris in primi uoluminis capite secundo tibi me precepisse totum alphabetum idest unum omnium literarū uersum in duas equales partes esse diuisum. quarum in ordine primo **חט ספר**

גזע צדק sunt literę de substantia dictionis quę reijci nequeunt. &

in ordine secūdo sunt literę **א תבנה משלי בו** quę aliquando

sunt accidentales et reijci possunt, aliquando autem substantiales quę reijci non possunt. erit prima cōsyderatio tua in quolibet deriuatiuo, sit ne aliqua primi ordinis litera in eo. & illam reponito mihi saluam. secunda cōsyderatio tua erit, ut recorderis accidentalium capitalium

אלבש quę uenient in principio dictionū reijciendę si fuerint accidentaliter separabiles. similiter **תכן היום** quę uenient in fine dictionum reijciendę si fuerint accidentales. Adhuc tertiam cōsyderationem habebis in uerbo **האמנתי** qđ continet literas per quas

fiunt nomina uerbalia et denominatiua. de quibus paulo superius in hoc libro tertio mentionem, fecimus cum de abundantia literarum scriberemus. Istis omnibus complexis sic accidentales abijce. primo compositionem. secundo articulum. tertio appensilem deriuationis. quarto genus. quinto declinationem. sexto epenthesein et paragogen. Fac periculum et sume aliquod nomen. si uis. esto prima dictio biblię

in principio **בראשית** quę habet sex literas. de quibus tantum tres sunt quę corpus primitiui constituunt. primo beth quod ualet in prepositionem consignificatiuam, est reijciendum. ex regula de articulis in quinto posita. res autem litera substantialis est, et ideo reijci non

la

re subales

Litere accidentales
cap. q. diuisiones

In principio

In fine et principio

hamanthe continet
cras. nōz verbalium
et denotatiuorum
n. hūm q. d. q. verbalium
na. cap. cras. scribitur.

Prima dictio
fante. his. forie
biblię.

& uideamus quomodo ei affixa cohereant.

Recordare igitur ante omnia in precedentibus me tibi multiuariam multisq; modis precepisse omnem dictionem fcemininā in he finale

definentem, in statu regiminis et affixorum he finale mutare in thau. Sicut igitur haecenus uerbo **רַבֵּר** uſi ſumus quod eſt maſculini ge-

neris. ita deinceps uocabulo **תּוֹרָה** ideſt lex exēpli gratia utemur. ubi uides cum ſe ad regimen uel affixa deſinat quonam modo he in thau tranſmutet.

lex ueſtra   lex eorum   lex mea   lex tua   lex eius

תּוֹרַתְךָ   תּוֹרַתִּי   תּוֹרַתְךָ   תּוֹרַתְךָ   תּוֹרַתְךָ

leges meę   leges tuę   leges eius   lex noſtra

תּוֹרַתְךָ   תּוֹרַתִּי   תּוֹרַתְךָ   תּוֹרַתְךָ

leges eius   leges noſtre   leges ueſtre   leges eorum

תּוֹרַתֵּיכֶם   תּוֹרַתֵּינוּ   תּוֹרַתֵּיכֶם   תּוֹרַתֵּינוּ

leges ueſtre   leges earum   leges meę   leges tuę

תּוֹרַתֵּינוּ   תּוֹרַתֵּיכֶם   תּוֹרַתֵּינוּ   תּוֹרַתֵּיכֶם

leges noſtre

תּוֹרַתֵּינוּ Ex his omnibus per nos haecenus expoſitis facilius

ſcies id, quod in lingua hebraica maxime dicitur artis eſſe. ac ingenij ſingularis laudatiſſimum indicium. cum omnis dictio aut primitiua ſit aut deriuatiua. exuere nomen deriuatiuum ſingulis ueſtibus ad nuditatem quouſq; appareat primitiuū latine prius tecū agam. exempli gratia ſi hoc nomen pluralis numeri. he in honorificabilitudines uelis ad primitiuum ſtatum redigere. quid facies? de corticabis illud omnibus tunicis quouſq; abſolutum appendiciis appareat primitiuum. ſic. Reice primo articulum he. ſecundo compoſitionem primā qua ligat cum prepoſitione in. tertio compoſitionem qua ligatur cum ifica. a facio. quarto terminationem uerbalem aptitudinis que eſt bilis. quinto terminationem abſtractionis que eſt tudo. ſexto caſualem inflectionē genitiui que eſt din. ſeptimo numeralem terminationem es. ſeparatis

*He: m: tau
m: m: m: m:
Lex*

*Modus Inueniendi
Radicis dictionum*

Paradigma

do **מִצַּגְבֹּרֵיהֶו** qđ legitur clypeus fortiũ eius. pro **גְּבוּרֵיו**
רְבִירֵו verba tua. Constructionem et eius ualorem ex anteriori-
 bus intelliges. & notabis penultimam per segol **רְבִירֵו** uerba mea.
 tam in masculino quam in foeminino quo ad affixa. sed quātum ad no-
 men ipsum pertinet. alia ratio erit. nunc ad pluralem numerum accin-
 gimur **רְבִירֵהֶם** verba eorum. Solet autē post mem finale qñq;
 sequi aspiratio he. Ezechielis. xl. In thalamis et in frōtibus eorum. ubi
 ponitur **אֱלֹהֵיהֶם** loco eius quod regulariter dici deberet
אֱלֹהֵם
רְבִירֵכֶם Verba uestra. ut in anterioribus cernere potuisti.
רְבִירֵנוּ Verba nostra. cui etiam consonat foemininum. In foemi-
 nino autem genere affixorum quando ipsa sunt singularia et antece-
 dens est plurale. sic concipe tibi exemplum **רְבִירָהּ** Verba eius
 scilicet mulieris. et inuenies iod quandoq; mutatum in nuni. ut Gene-
 sis. ij. **תִּתְחַנֶּה** pro **תִּתְחַנֶּה** Et repleuit carnem pro ea.
רְבִירֵךְ Verba tua. et quandoq; assumit iod in fine et pronuncia-
 tur hirik sicut multipliciter legitur ps. cii. et. cxvi. ubi pro **עֲוִירֵךְ**
עֲוִירֵי scribitur atq; legitur **מִצֹּחֶיךָ עַל חֵידֶךָ**
מִצֹּחֵיכִי עַל־יְדֵי חֵידֵי & sic de aliis.
 Sequitur foemininum affixum et antecedens masculinum. utraq; plu-
 ralia **רְבִירֵהֶן** Verba earum. contingit etiam qđ he finalis succedit
 ipsi nun. ut Ezechielis. i. Corpora earum. **גִּיתְחַנֶּה**
רְבִירֵנָּה Verba uestra. o foemine. Et similiter recipit aliquādo aspi-
 rationem post nun finale sicut supra. Absoluimus hoc nomen **רְבִירֵ**
 cum oĩbus suis affixis utriusq; generis, cū tamen ipsummet sit generis
 tantum masculini. sume tibi nūc aliud nomē qđ sit generis foeminini.

tam singularis quam pluralis numeri percepisti. audi nūc generis fce-
minini quę sint. iterumq; a singulari numero more superiore incipiā.

רְבֵרָה Verbum eius. scilicet mulieris. et scribitur he finale per map-

pik relatiuum. significatq; tertiam personā singularis numeri fce-
minini generis. cuius etiā meminimus in primi libri capite tertio et quarto.

רְבֵרָה Verbum tuum. o fcemina. Inuenitur autem in eodem signi-
ficato cata paragogen in fine ipsi caph subiuncta. iod litera. ps. ciiij.

עֲוֹנֵי Qui propiciatur omnibus iniquitatibus tuis. De prima per-
sona hanc tibi regulam trado. quod eadem uoce et paribus punctis
pronunciatur tam in masculino quam in fceminino genere. tam in sin-
gulari quā in plurali. quare nō est hic ampliore de eis tractatu opus.
Post affixa masculina pluralis numeri iure optimo ueniunt affixa fce-
minina eiusdem numeri. et sunt hęc. **רְבֵרָה** Verbum earū. cernis

quod nun finale significat genus fcemininū. et hic in materia affixorū
tertiam personam de qua loquimur. Consuevit aliquando he ipsum
nun finale sequi et tamen nihil aliter significare. ut Exodi. xxxv. **לְבֵנִי**

אוֹתָנָה & omnes mulieres quibus eleuatū est cor earū in sapiētia.
filiauerūt pilos caprarū. qd in nra trāslatiōe asterisco addendū esset.

רְבֵרָה Verbum uestrū. o mulieres. & contingit quoq; hic quod
aliqñ he subiungit ipsi nun. ut Ezechielis. xxiij. **וְלֹא תַעֲשֶׂינָה**

בּוֹמֵתְכֶנָה Ne faciant secundum scelus uestrum.

Exempla tibi ostēdi qbus cognoscas quomō noibus singlaris nūeri et
generis masculini, affixa utriusq; nūeri subiūgant. sequūt exēpla qmō
eiusdē generis noibus sed pluralis nūeri, addant affixa utriusq; nūeri.

רְבֵרָה Verba eius. diphthōgus in fine. uel potius digāma golicū.

Ecce iterū uau finale ut sup denotat tertiā psonā singlaris nūeri mas-
culini generis. qā uero regit a pcedenti noie scilicet uerba qd ē pluralis
nūeri, iccirco secūdū regulā supius positā ablatū ē mem finale et māsīt
iod nō punctatū qd nō impedit diphthongū sicut neq; in eu īpediret.
qd a nobis in libri primi ca. v. explanatū est. sepe aut in hac forma defi-
cit iod & loco eius ponunt he et uau in pari significatiōe. ut Nahū secū

Affixa fceminina

*Regula
notanda.*

*Affixa fceminina
pluralis numeri*

Dispositio

he. Ezechielis. xij. Et omnes qui circa eum sunt presidium eius et agmina eius. ubi pro עזר positum inuenitur עזרה idest auxilium &

presidium eius. In tali etiam locutione solet ipsi vau preponi he. et idē significari. Iob. xxv. Et super quem non surget lumen illius. ubi pro

אור lumen illius. ponitur אורח

רבה Verbum tuū. uide qd' caph finale cum camez significat secundam personam ad quam loquimur. et cōmuniter quādo in fine orationis est ponendum, tunc scribitur segol in penultima רבה

attamen id aliquando non obseruat. ut ps. cxix. Bonitatem fecisti cum seruo tuo. Solet quandoq; post caph in fine apponi he aspiratio. Exodi. xij. Et erit quasi signū in manu tua. ubi ponitur ירבה

רבי Verbum meum. Cōsydera quod iod finale significat primā personā illam scilicet quē loquit. & solet quādoq; ipsi iod finali preponi nun litera. ut. ij. Regum. xxij. Incuruasti resistentes mihi subtus me. ubi ponitur תרבי quod in ps. xviij. legitur תרבי siue nun.

Expediūmus affixa generis masculini singularis numeri. accedāt modo affixa generis masculini pluralis numeri.

רבים Verbum eorū. ubi mem finale significat plures de quibus loquimur, licet uerbum sit unū atq; singulare de quo loquimur. Solet etiam quādoq; ante mem finale precedere he aspiratio et eodē modo significare. ut Ieremie. xij. פיהם Prope es tu ori eorū. sed et omīssa

aspiratione inuenimus sepius finaliter post mem sequi vau. Exemplū de eodem uocabulo oris. ps. lix. Delictum oris eorū sermonē labiorū ipforum. & ps. xvij. Os eorū locutū est superbiā. ubi ponit פיהם

רבים Verbum uestrū. hoc enim mō caph et mem dictiōibus sub nexa secūdas personas ad quas loquimur pluralis uidelicet numeri et masculini generis significat. patit aut כם etiā articulos ut אתכם

Canticorum. viij. Adiuro uos filiē Ierusalem.

רבי Verbum nostrum. ubi nu significat primas personas masculini generis pluralis nūeri quē loquūt. licet res sit una quā loquūt. Hactenus pronomina subiunctiua quē appellantur affixa masculina

quarto. Omnes gemellis foetibus. et eiusdem quinto. Caput meum repletum est rore. Item preponitur et postponitur articulis. Canticorū primo. Vineam meam nō custodiui. ubi preponitur datiuo. similiter eiusdem tertio. En lectulum Salomonis. postponitur in eodem. Queram quem diligit anima mea. Sicut autem apud grēcos ο et οτι & apud

latinos quod equiparantur in significatione. ita **ו** aliquando signifi

cat quod. quia. quoniam. cum. quando. quo. Canticorum tertio. Paululum cum pertransissem. eiusdem. i. Quod fusca sim. et ibidem. Quia decolorauit me sol. & ualde conuenit cum **אשר** ut Canticorum

iiij. Sicut greges tonfarum quę ascenderūt de lauacro. Iungitur etiam consignificatiuis aliis ante et post. eiusdem. v. Quia sic adiurasti nos. & eiusdem. iij. Donec ipsa uelit. pro usq; quo. & recipit cata prothesin

כב sed et **אשר** eodem modo una cum eisdem tribus literis sub

iungitur om̃ibus etiam articulis quorum non opus est exemplis. quia in sacra scriptura hoc tritum et uulgare est. Nunc ad affixa trāseamus.

quę quamuis sint relatiua, tamen quandam quasi possessionem uidentur significare. Referunt enī eius memoriā de quo paulo ante loquuti sumus. & nihilo inus indicūt ad eūdē de quo loquuti sumus aliqd per

tinere. ut cum loquitur dominus deus ad populū Leuitici. xviij. Ego dominus deus uester custodite leges meas. Tu recordare cuius meas? certe leges eius qui loquutus est ego dñs. sic ps. ij. Dominus dixit ad me filius meus es tu. idest filius illius qui hoc ad te dixit. Si enim simpliciter quis scribat in pariete. Audite uerba mea. uel sic. Hęc terra erit tua. uel quod suum fuit amisit. quasi pro nō scripto habet. quia nemo intelligit de quo scribatur. eo quod desit persona cuius memoriā hęc pronomina meus tuus suus referant. Ne igitur plura membra partitionum facerem quam oporteret, cōprehendi ea quę latini possessiua nominant sub relatiuis et affixa nominaui. Vtq; in exēplo tibi cōsuetomaneamus. sume **רבר** prę oculis. meminerisq; ludęos aduersa nobis

via. prō tertiā personā, secūdo secundam, et tertio primā, enumerare tā in pnoibus quā in uerbis. **רבר** verbū eius. ecce quō uau affixū

subiunctiuū tertiā personā de qua loqmur significat. scilicet suū. eius. illius. ipsius. Et in hoc genere loquēdi cōtingit qñq; ipm uau mutari in

*De affixis. v.
pronomina subiecti
mis*

*Exemplum Ut
737
77*

Vau mutatur in he

TERTIVS

istas illis istis illarum iste ille

Et pluraliter **הֵנָּה** uel **הֵנָּה** uel **הֵנָּה**

ab illis ab istis
מֵהֵנָּה uel **מֵהֵנָּה**

Accipiunt aut tertie persone pronomia loco ille. ipse. iste. hic. is. inquantum demonstrant. Absolutis igit demonstratiuis, tempus instat quo ad relatiua, pcedamus. Sunt itaq; illa in multiplici differentia. Nam relatiuorum quedam sunt simul et relatiua et demonstratiua. ut apud nos ille. is. quedam aut relatiua tantum. de primis sunt que sequunt. que et assumunt articulos prepositiuos. et seruant eorum regulas. ut

MASCVLINI GENERIS

idem idem isille illi ij ille is

וְזֶה אֵלֹהִים הַזֶּה הָאֵלֹהִים הַזֶּה

ij illi isille **הַזֶּה הָאֵלֹהִים** FOEMININI GENERIS

ej ille ea illa eadem eadem ea illa ej ille ea illa

וְזֶה אֵלֹהִים הַזֶּה הָאֵלֹהִים הַזֶּה

עַצְמוֹ met. Que uero sunt relatiua tantum, sic diuidunt. Nam quedam sunt separata quedam affixa, Separata aut appello. quoniam non faciunt unam dictionem cum eo cui subiungunt. ut ps. i. **הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא חָלָה**

Vir qui non abiit. Affixa aut uoco quia unam dictionem faciunt cum eo cui subiungunt. a quo si auellerent nihil eiusmodi significaret. ut in eodem ps. i. **הַפֶּצַח** Voluntas eius. ubi uau significat eius. et si ab alia dictione

separaret iam ultra non significaret eius uel illius. uau enim per se solitarie positum quod significet habes in dictionario. sic de aliis quod uidebis modo. Sunt igit separata **אֲשֶׁר** et significant qui que uel quod. relatiua.

etiam si coniunctio sit. & saepe (ut supra dictum est) articuli relatiui loco fungitur **וְ** sicut apud grecos in oratione dnica **πατρὶς καὶ υἱὸς**

ο ἐν τοῖς οὐρανοῖς Hebraice sic **אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים**

Et iungitur utrique numero tam singulari quam plurali. Canticorum

De relatiuis

Separata

Affixa

LIBER

*De pronominibus demonstrati-
onis personarum*

laris utriusque generis hoc modo:

a me me mihi mei Ego

אני שלי לי אותי ממני

Inuenitur autem sepe in scriptura **אנכי** idest ego. scilicet quasi per
epenthesein pro **אני** & pluraliter

a nobis nos nobis nostrum nos

אנחנו שלנו לנו אותנו ממנו

Secundę personę generis masculini. numeri singularis.

a te te tibi tui tu

אתה שלך לך אותך ממך Et pluraliter

a uobis a uobis uos uobis uestrum vos

אתם שלכם לכם אתכם מכם uel מכם

Secundę personę generis fœminini. numeri singularis.

a te te tibi tui tu

את שלך לך אותך ממך

a uobis uos uobis uestrum vos

Et pluraliter

אתו שלכו לבו אתכו מכו

Tertię personę generis masculini numeri singularis.

ab isto istum isti istius iste

הוא שלו לו אותו ממנו

Et pluraliter

ab istis ab istis istos istis istorum isti isti

הם שלהם להם אתהם מהם uel מהם

Tertię personę generis fœminini numeri singularis.

ab illa illam illi illius ista uel illa

היא שלה לה אותה ממנה

pium secundū genera et declinationes non aliter tractari quā nomīa. Restat nūc ut de pnomine quā partē orationis unā sub ipso nomine cōprehendi uoluimus, pauca breuiter interponere nō recusemus. Sūt itaq; pronominū quēdam demōstratiua et quēdam relatiua. nec te in stuporem ducat nostra huius primę diuisionis traditio. nō enim semp̄ latinos imitari possumus sicut nec̄ latini grēcos. Cum igitur de hac materia nec̄ ipsos hebreos iuenio tractauisse, oportebit nihilominus rudibus ostendere modū quo possint eiusmodi dictiones constructionesq; in sermone iudaico intelligere. Nunc ad rem redeo. Demōstratiuorum alia sunt demōstratiua et articuli simul, ut quę casus tantū vocabulorū demōstrant. alia demonstratiua solum. ut quę ipsam rerū personam ostendunt. de prioribus priore loco scribendū est. Articuli quos et supra partim commemorauī hebreis sunt quinq;.

ה · ש · ל · א · ת · מ ·

Quidam putauerunt etiam articulos esse prepositiuos **ב ב ב** sed eēdem literę dicuntur potius prepositiones. ut infra patebit.

Hoc tamen scitu dignum est q̄ ex iam ostensis tribus literis due **ב ב**

simul parit̄ cū istis primis quatuor superioribus articulis **ה ש ל א** hanc habent consuetudinē, scilicet ut cōsonantem se cōsequētem fortificent per punctum dagges. Solent aut̄ hebrei eas literas quę talia fa-

ciunt una memorię cōmendare duobus istis uocablis **השכל בם**

idest intellectus in eis. exempli gratia **הרבר שבבר ברבר**

לרבר ברבר מרבר Iam primū articulum aggredimur.

scilicet **ה**. et scias quod nominatiuo solius appellatiui nominis apponi solet non autem p̄prii. & in hoc sequor magistrū Paulum episcopū Burgensem in additōne psalmi. viij. iuxta cuius sententiam dico, quod hic articulus preponit̄ licenter omnibus casibus. Nominatiuo Gen. i.

הארץ היתה idest terra fuit. Genitiuo. ut in eodem.

מקוה המים idest congregationes aquarum. Datiuo. Genesis.

על הארם ה. idest ipsi Adę. Accusatiuo eiusdē primo. In prin-

cipio creauit deus celum et terram. ubi **את השמים** ponitur &

De pronominibus

De demonstratiuis

De articulis

De prepositiuis

De articulis

Memorie subsidium

De articulis

De articulis

De articulis

De articulis

De articulis

De articulis

De articulis

suo proximo plus iustus Ioannes
 ablatiuū articulātū sic loquēdo **יוחנן צדיק יותר מרעהו**
 vbi deest uerbum substantiuum scilicet est. & hoc habet lingue hebrai-
 ce proprietas in frequenti usu quod uerbum substantiuū deficit. sicut
 etiam apud nos genus unde latinum subaudi est. caue ne obliuiscaris.
 tibi etiam in preceptis dedisse uolo ut perpetuo memineris. et habeas
 in ore hunc uersum Alexandri. Verbum multocius substantiuū petis
 extra. nam contuenit plurimū in isto idiomate. Superlatiuus cōstruit
 duobus modis primo ad nomen adiectiuum additur ualde uel nimis
 scilicet **מאד** Si uolo dicere plurimus, ita loquor **רב מאד**
 ut Iosue. xi. Multus nimis. sic optimus **טוב מאד** Gen. i. & hoc
 approbat Hieronymus cū Numeri. xij. **ענו מאד** recte transu-
 lit mitissimus. sicq; regit post se pariter ablatiuum articulatum ut iam
 citato in loco. Secundo ubi sancta scriptura idem nomē adiectiuum
 geminat ibi uult notare excellentiam superlatiui. ut Ieremie. xxij. Bo-
 nas bonas ualde et malas malas ualde. quasi diceret optimissimas. si
 nobis ut græcis a superlatiuo aliū superlatiuum formare liceret. Ge-
 minatio autem nominis substantiui significat per singula singularia
 seu singula specierum seu unumquēq; ut **מטה מטה** Numeri
 xvij. Virgas singulas. & Leuitici. xvij. **איש איש** ubi translatio
 nostra traduxit homo. rectius sic. unusquisq; nam paulo inferius uer-
 tit homo quilibet. Geminatio quippe uerborum significat uehemen-
 tiam actus. ut patet legenti bibliam hebraicam. Ceterum quedam nō
 sunt geminata sed composita. ut **סבסר סאסא** quorum sim-
 plicia sunt **סא** et **סר** Quoniam uero participiū apud hebreos
 ut supra diximus in nomine quasi nulla pars orationis separata inclu-
 ditur. Quid enim est participium nisi nomen uerbale. damus tibi de
 participio hanc regulam. quod omnia quę de nomine traduntur parī
 modo de participio tradita intelligant. posses tu quidem eā partem
 orationis sub uerbo comprehendere secundum sententiam Cesarien-
 sis grāmatici. Quid enim est participiū (inquit Priscianus in libro. xv)
 nisi uerbum casuale. unde cū illuc uenerimus de eo etiam quę necessa-
 ria erūt si suppetat memoria docebimus. Interea tibi satis erit partici-

uerbum substantiuum
 epistole subintelligit

De superlatiuo
 constructione

Gen. geminatio m.
 adiectiuum

In substantiuo

Geminatio uerbi
 compositio

Participium in
 nomine continetur

militer in iod. ut **על** uel **אל** idest super uel ad. et in compositione
asciscunt iod **אליהם עליכם** In fine abundant uarię literę. ut
iod in **הוה** ps. cxliij. A facie domini mota est terra. ubi scripsit ra-
bi Salomon qđ iod abundat sicut in dictione **המגביה** psalmo
cxliij. Qui in altis habitat. & ita in sequente uocabulo **המשפיל**
& in pluribus aliis quę in eodem psalmo reperies. sic aleph in nomine
cētum millia **רבות** nam et sine aleph idem significat. multa similia
legendo bibliam inuenies. sufficiat horum tibi sola cōmemoratio ad
incunabula rudimentorum.

Ceterum postquam in materiā exorbitantię incidimus, non preter-
mittam etiā de hoc te facere certiorē qđ sepe transpositis tam lite-
ris quam syllabis idem significatur. ut

כבש כשב Silr

גמא אגם שחיס סחיש שלמה שמלה גער

Sunt alia noīa q̄ una uoce diuersis generibus diuersa significāt.

ut **קהל** in fœminino idem est quod concio. & in masculino est
ecclesiastes seu concionator. sic et **בגסט** quando significat conuen-

tionem populi uel concilium legitur masculine. quando autem aliam
coaceruationem seu collectionem, tunc legitur fœminine. quid de eo?
qđ res una nominatur diuersis nominibus diuersorum generum. ut uē-

stis et uestimentum sic hebraice **שמלה בגר** Quoniam autem

defectiua pauca tetigimus illud nequaquam omiserimus. hebraicam
linguam in cōparatiuo et superlatiue ita deficere, ut eos uno uocabu-
lo exprimere non ualeant. sed comparatiuum sic parant. nomini adie-

ctiue coniungunt aduerbium **יותר** quod significat plus uel magis.

ut si dicere cuperē Ioannes est iustior proximo suo. accipito adiectiuū
iustus **צדיק** et subiunge ei aduerbiū **יותר** quod post se regit

*De transpositione
trans que etiam
apud grecos est consuetudo*

*De nominibus que
una uoce diuersis genib.
diuersa significauerunt*

*De comparatiuo et
superlatiue*

TERTIVS

vau in media dictione pari iudicio idem sentiendum est. cuius locum
 sepe supplet holem uel kibuz. Heus tu Dionysi germane mi, defecti-
 uorum quorundam formas uidisti. nunc audias quomodo aliqua no-
 mina patiuntur abundantiam aut in primis aut in mediis aut in ultimis.
 Dico aut omne id abundare quod in primitiuo non continet. eiusce-
 modi sunt oēs literę accidentales. quarum in libro primo memineris
 me tibi fecisse mentionem. precipue uero in capite uocabulorum pre-
 ponuntur literę in hac dictione scilicet **האמתי** comprehen-
 sę. cū quibus crebre deriuationes nomiū tam uerbalium quam denomi-
 natiuorum recte fabricantur. Exemplum de he. ut **הושע** Oseas,
 propheta. qui nominatur a saluando. secundum Hieronymū, eiusdem
 capite primo. cuius primitiuū scribitur initio per iod. ergo he erit ap-
 pensilis. Exemplū de aleph **אכזיב** dicunt cōmentatores hebreorū
 qđ fuerit ciuitas Iudę. ut testatur rabi Dauid kimhi in cōmētariis sup
 decim. quamuis translatio nostra exponat aliter Micheę .i. Domos
 mendacij. et. lxx. domos uanas. eius primitiuū legitur sine aleph. Gen.
 xxxviij. ubi nescio quid nostra translatio somnauit dicens. Quo nato
 parere ultra cessauit. super quo rabi Salomon scripsit qđ sit pprium
 nomen urbis. ut stet lectio de uerbo ad uerbum sic. Et fuit in Chesib
 (scilicet illa urbe) quando peperit eum. De mem ut **מלחמה** bel-
 lum uel pugna. primitiuum eius est **לחם** pugnavit. sic **מלאך**
 nuncius siue angelus. primitiuum eius est **לאר** nunciauit. et sic de
 multis aliis. De nun **נשבר** contritum. ps. li. Cor contritum. eius
 primitiuum est **שבר** De thau ut **תלמוד** doctrinale. cuius pri-
 mitiuū est **למר** idest docuit. De iod ut **יעקב** Iacob. cuius primi-
 tiuum est **עקב** calcaneus seu planta. uel **עקב** supplantauit. et sic
 de aliis quā plurimis q̄ potes ex dictionario nro clarius dephendere.
 In mediis est quando additur iod uel vau. ut **בבית** recuruus. psal-
 mo. cxlv. Et erigit omnes elisos. nam eius primitiuum est **בפת** Si-

au in media dictione
 sed defectu

De abundantia
 in principio

Heamanthi

tra. be. appensilis

Salmond: doctrinale

In mediis

aliis quę legendo bibliam hebraicam tuipſe inuenies. facillime enim dictio abiicit principalem literam, quando sumit appensilem. In fine dictionis patiuntur uocabula defectū. ut in numeralibus ordinalibus de quibus supra. Cum enim regulariter deberē dicere **שְׁנַיִם** quod ex suo plurali probatur, dico **שְׁנֵי** similiter pro **שְׁלֹשִׁים** consuevit legi atq; scribi **שְׁלֹשִׁי** & sic de aliis. ubi iod finale cata apocopen deficit sicut in nominibus gentilibus masculini generis. ut **עֲבָרִי**. i. hebręus, quod nomē pronunciari deberet per duo iod in fine, ut plurale indicat. Nam Exodi. iij. ponitur **עֲבָרִיִּים** & primū iod notat, per dagges ad significandum geminationē. ubi legitur. Deus hebręorum uocauit nos. quamuis illud idem uocabulum postea legatur per defectū. ut Exodi. ix. Hęc dicit dominus deus hebręorū. & noli curare q; aliqui libri impressi non habent duo iod. non est enim ignorantia scriptoris, sed negligentia impressoris. Nihil autem mea sententia plus deficit in fine quam uau. quia pūctus holem subscriptus solet eū defectum supplere. ut Leuitici. xxvi. **תִּקְחִי מִצֹּתַי** quamuis alię quoq; multę literę crebro inueniantur deesse. ut **לֵב**. i. cor. Io sue. v. Dissolutum est cor eorum. & ps. lxxiij. ijs qui recto sunt corde. quod sepe reperitur **לֵב** ut Deutero. iij. ubi nos legimus. Qui ardebat usq; ad celum. hebraica ueritas habet sic. usq; ad cor celorū. Similiter deficit res litera in **תֵּר** idest mons. cuius integrum est **תֵּרֵר** sicut hęc et alia his similia uidisti in dictionario nro. Patiuntur etiā noīa defectum in mediis. ut **צִי** quod scribi debet in medio per iod. Exodi. xxviij. Facies et laminam de auro purissimo. sed consydera qd deficit iod in numero plurali. iij. Regū. vi. Et affixit laminas clauis aureis. ubi hirek supplet locum iod. **בֵּיתִים** et pluraliter **בֵּיתִים** ubi similiter deest iod et non supplet nisi dicamus q; dagges ipsius thau indicet defectū. Simile uidebis in dictionario in uerbo **צִמֵּל** et in uerbo **צִשָּׂא** de

per dagges. similiter recipiunt dagges hec **אֵי עֵי צֵי** Quamuis
autem ea nomina monosyllaba quorum uox est holem soleant in plu
rali holem mutare in camez ut **יֹם יָמִים ראש ראשים**

tamen ista recipiunt dagges **תֹּם תֹּת רֹב שֹׁר שֹׁרִים**
לֹג חֹל רֹק חֹק עֹ קֹר חֹם עַל פֹּל

Maxime in statu regiminis. et præsertim quando affixis construuntur
tunc etiam holem mutant in kibuz. psalmo. lxxxij. **בְּלִבְכֶם** Omnes
vos. & Genesis. xxvij. **עֲלֹי** iugum eius. sic Deuterono. v. **הִקִּים**

Cerimonias &c. Sunt & alia nomina que patiuntur abundantiam
siue defectum non in punctis solum ut superiora, sed in literis. Idque fit
aut in primis aut in mediis aut in ultimis. secundum sex illas grecorum
figuras. prothelin. apherelin. epenthelin. syncopen. paragogen et apo
copen. Dico autem deficere quando non possident omnes eas literas
quas primitiua tenent. Exemplum tibi præbeo ut oculis cernas

מַתָּן מִצֵּב מִכָּה תֹלָרָה Matthan idest donū siue datū. de
uatur a primitiuo uerbo nathan idest dedit seu donauit. ut in dictiona
rio inuenies. vides ergo quod matthan in suo principio non habet
nūn literam. nam si haberet nūn, diceretur manthan. iam uero quia ca
ret nūn in principio ideo pronunciatu matthan. & thau signatur
per dagges ut ostendat prioris literę defectum. Prouerbiorum. xviij.
Donum hominis dilatat uiam eius. similiter mazab idest statio. uenit
a uerbo primitiuo nazab idest stetit. ut in dictionario. & quia non le
gitur manzab sed mazab. ideo recte dicitur quod istud nomen sit unum
ex ijs que patiuntur defectum in principio. et ponitur in zade punctus
dagges ad denotandum talem defectum. secundo Regum vicefimo
tertio. Porro statio Philistinorum tunc erat in Bethlehem. Macca
quoque pari laborat aphæresi. significat enim percussione uel pla
gam. eius primitiuum est naca. quod quere in dictionario ubi uidebis
quantum deficiant inde deriuata. Sume alterius literę nomen defe
ctiuum Tholda idest generatio. cuius primitiuum est ȳaled. idest ge
nuit. ut in dictionario. Iod itaque in hoc loco deficit. et sic de multis

*Alia nomina patiuntur
abundantiam in
his per signas
grecas vel defectu.*

*De nomibz deficientibus
In principio*

*Signatur hoc per
ut ostendat prioris
literę defectus.*

LIBER

Post regularem nominum declinationē et heteroclitā quēdam ostēdimus indeclinabilia. ut sunt numeri ordinales a tribus usq; ad decem. numeri enim denarij non sunt pluralia illorum. sequuntur nunc alia defectiua quę singularem numerum non habent.

מִים שְׁמִים צְהָרִים רְחִים

Et in statu regiminis

מִי רְחִי שְׁמִי Et duplicatum מִימִי

quę in dictionario nostro querere potes. non enim omnium rursus in isto libro repetitio habenda est. tantum hoc plus ceteris memorię mandabis quod nomina plurale suum in aim terminantia mutant in statu regiminis aim in e. ut hic uides. Nominum autem exorbitantium quędam patiuntur abundantiam et quędam defectum. Abundant uero quędam in punctis et quędam in literis. Nam quę declinando abundant in patha, enu-

merauimus aliqua superius cū de heteroclitis tractaremus. Nunc tibi pauca collegimus quę declinando abundant in dagges. Si enim uellē hoc nomen קָ regulariter declinare, satis esset adiungere simpliciter terminationem pluralem im. sed ita non est loquendī consuetudo. quid ergo? Addatur literę lamed punctus dagges qui fortificet primā syllabam, et dicatur קָלִים sic fit plerumq; etiam in secunda declinatione fœminini generis. ut גָּגִיתִי Isaię. xxiij. Quia ascendisti & tu omnis in tecta, daggeffantur itaq; ista.

בַּת בֶּרֶךְ רַךְ רַק וַךְ חַךְ חִי טַח
בַּת מֵט מֵס עֵס פַּךְ קַב רַב רַק רַח תַּח

Alia quoq; monosyllaba per patha designata incipientia a צ ס ג

exceptis צַם צַר צִץ סַג סַד גַּשׁ Cuncta alia recipiunt dagges et terminationes suas. Quędā etiā monosyllaba quorū vox est zere, declinant in numero plurali per dagges mutato zere in hirek. ut

קַן לֵב חֵד חִץ עוֹט גוֹ אֵשׁ אֵם קֵץ תֵּל עֵת

חוֹשׁ בֶּס Omnia hęc in statu regiminis et subiunctiuorū et in plurali numero proferunt primā per hirek, et literā secundā fortificant

De nominibus defectiuis
quę sunt in statu regiminis
non habent.

Aduerte

De nominibus in dagges
abundantibus

Nomina
daggeffata

TERTIVS

cōputationes per literas alphabeti hoc modo א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

Cum autē literę alphabeti nō nisi ad quadringenta protendant, oportebit post quadringēta numeros ex duabus literis cōponere uel quandoq; tribus sic

קת רת תרקתת קתת א בא גא קא קב קג קד קה קי קיא קיב קיג קיד קטו קיה

Et sciendū qđ ualde cauēt ne diuinū nomē יה quotidianis nūerationibus inferat qđ signare posset quindecim. sed eius nūeri loco ponūt טו idest nouem et sex, quod etiam ualet quindecim. Cēteras combinationes numerales tu ipse consydera. Numeri ordinales generis masculini primę declinationis hi sunt

ראשון שני שלישי רביעי חמישי ששי שביעי שמיני עשירי ראשון שני שלישי רביעי חמישי ששי שביעי שמיני עשירי

Numeri ordinales generis fœminini secunde declinationis sunt hi. ראשונה שניה שלישית רביעית חמישית ששית שביעית שמינית תשעית עשירית

Declinantur autē sicut gētilia noīa scilicet masculina in i terminata. ut עברי hebreus. et fœminina in ith. ut יהודית Iudea. de quibus supra. Nam masculina declinant per duo iod in plurali. ut שניים & sicut gētilia feīa in ith, qñq; desinūt i ia. ut Ruth secūdo. רות המואבית. i. Ruth moabithis. ita dicitur עשירית uel עשירית et p cōsequēs pluraliter עשירית

computatio hebraea

Diminutives

Numeri ordinales

fœminini

LIBER

nonaginta octoginta. septuaginta sexaginta quinquaginta

חמשים ששים שבעים שמנים תשעים

מאה מאה Ambo uocabula significāt centū, et ambo iungunt

tam masculino quā foeminino generi. de primo Leuiti. xxvi. Et centū de uobis decē millia. & .iij. Regū. vii. ædificauitq; domū saltus libani centū cubitorū. sed in statu regiminis sicut alia noīa in he tminata mutat he in thau, ut Gen. xxi. Abraham cū esset centū annorū. uel pro eo ponit **מאה** ut Iudicū. iij. Percussit de philistim fescētos uiros uo-

mere. et Ezechielis. xlv. Quingētos per quingētos. Multā aut noticiā numerādi hebraice idē tibi prestabit ppheta Ezechiel a ca. xl. usq; ad trecenti

finem libri. **מאתים** idest ducenti

שלש מאה

quingenti

quadringenti

ארבע מאה חמש מאה & .c.

duomillia

אלפי Mille. duomilia. & in statu regiminis

centū milia decē milia

רבב רבב רבבות Vide de hoc Nehemię. vii. in fine. et quādoq;

deponit unū beth et loco eius alterum patiī dagges. et dicitur **רבו**

uel **רבוא** & plurificat numerus **רבותים** significatq; ducenta

millia. vide Danielis. vii. de eiuscemodi numeris. Milia milium ministrabant ei et decies centena milia assistebant ei.

Consueuerunt autem Iudei **ספירות** idest numerationes quas nos siphras ad imitationem illorum uel cifras uocamus, per notas alphabeti signare. quos græci sunt sequuti. maxime uero uetustissimi græcorum ut in numero librorum Homeri patet. Iuniores ut cum hebręis conuenirent loco senarij addiderunt epifimon. et aliud loco nonaginta per quæ signa supputatoribus latinis ansam præbuerunt ad imitādas numerorū notulas quas appellāt cifras. Sunt aut Iudeorū

Handwritten marginal note in cursive script.

De Siphra

*Summat quæ addi-
corruptio non est
sui ling. ut numerus
et siphra imitationem
imperijs. s. h. 3*

TERTIVS

^{xvii} חֲמִשָּׁה עָשָׂר ^{xvi} שֵׁשׁ עָשָׂר ^{xv} שִׁבְעָה עָשָׂר

^{xix} שְׁמֹנֶה עָשָׂר ^{xviii} תִּשְׁעָה עָשָׂר

Vides numerum decem et similes masculini generis in statu absoluto habere he aspirationē finalē. ut Gen. xvii. Apparuerūt ei tres uiri. sed quando aliis numeris coniungunt tūc carēt he litera. sicut in exemplis demonstrat. Si aut idem numerus ponit in statu regiminis, ita qd post se regat casum, tūc he lra finalis mutat in thau. exemplū Exodi. xxxiii. עֲשָׂרָה דְּבָרִים decem uerba. quasi diceret. decem scilicet verborum. sicut in aliis desinentibus in he. ut Iosue. xvii. Et tertia pars vrbis Napheth. Sequuntur numeri cardinales foemini generis.

^{vii} אחת ^{vi} שתי ^v שלש ⁱⁱⁱⁱ ארבע ⁱⁱⁱ חמש ⁱⁱ שש ^{duo} שבע ^{vna} שמונה

^{xii} תשע ^{xi} עשר ^x אחת ^{ix} עשרה ^{viii} שתי ^{vii} עשרה

^{xv} שלש ^{xiiii} עשרה ^{xiii} ארבע ^{xii} עשרה ^{xi} חמש ^x עשרה

^{xvii} שש ^{xvi} עשרה ^{xv} שבע ^{xiiii} עשרה ^{xiii} שמונה ^{xii} עשרה

^{xix} תשע ^{xviii} עשרה

^{xix} תשע עשרה

Nota qd dictio עשרה numeris iuncta signat unus uel una. Itē hec noia in masculino desinūt in he et in foemino carēt he. pter foemininū octo. Itē oēs cardinales a uiginti ad centū et ultra sūt generis utriusq. triginta uiginti et una uiginti et unus uiginti

עשרים אחר ועשרים אחת ועשרים שלשים

quadraginta triginta et unus triginta et unus

אחר ושלשים עשרה ושלשים ארבעים

*Num. cardinalis
foem. gnis*

LIBER

inopia summitas defectus abūdātia historia

in on terminantur. ut **וְכָרְוּ יִתְרוֹ חֶסְרוֹ עָלֶיּוֹ אֲבִיו**

palatium siccitas fenestra malo granatū prioritas

רָאשׁוֹ רִמּוֹ חֵלּוֹ חֶרְבוֹ אֲרָמוֹ

Quę simpliciter addentia plurali numero foemininorū terminationē

oth declinant. ut Ester. vi. **וְכָרְוּ** historias et annales. unū hoc

nomen **אֲרָמוֹ** mutat holem in seua et facit **אֲרָמוֹת** Amos. i.

Et deuorabit domos Ben Adad. Quędam sunt quę terminant in an et addunt oth in plurali. ut donariū mensa stimulus

רָבּוֹ שֶׁלְּחֹ קָרְבוֹ רַבְּבוֹתֵי שְׁלַחַנוֹת קָרְבוֹת

Caue aut quia sunt multa in an terminātia masculina quę pluralē non in oth sed in im finiunt. ut **בְּנֵי בָנִים** Huius aut declinationis

sola in he desinētia cum sunt in statu regiminis seu affixorū, mutant he in thau. ut **שׁוֹשַׁנָּה** in statu absoluto. Canticorum secundo. Sicut

lilium inter spinas. In statu regiminis. ut paulo superius in eodē loco

שׁוֹשַׁנַּת הָעִמִּיקִים idest lilium conuallium. hęc tamen promi scue usurpat consuetudo.

Diximus de genere et declinatione nominū & quę aliquādo a cōmuni regularū tramite secedunt. in quorū collegio reperiunt etiā numeralia nomina. iccirco de illis nunc pauca tractabimus. Numeri cardinales masculini generis hi sunt.

sex quinq; quatuor tres duo unus

אֶחָד שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה אַרְבָּעָה חֲמִישָׁה שֵׁשָׁה

vndecim decem nouem octo septem

שִׁבְעָה שְׁמֹנֶה תִּשְׁעָה עֶשְׂרֵה אַחֲרָעֶשֶׁר

xiiij xij duodecim

שְׁנֵים עָשָׂר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אַרְבָּעָה עָשָׂר

*Demot palatium
et quodam*

*De mera cardinali
masculini generis*

TERTIVS

vitalitas	regimen	uiduitas	partus	elatio
גְּבִחוֹת	מַלְכוּת	אֶלְמִנּוֹת	יִלְרוֹת	זַבְחוֹת
stulticia	fortitudo	nigredo	humilitas	stulticia
סְבִילוֹת	שְׁפִלוֹת	שְׁחִירוֹת	אֵילוֹת	בְּסִילוֹת
stercus	coloratio	fortitudo	confusio	
בְּלִימוֹת קוֹמִמִּיּוֹת חֲבִלִּילוֹת אֲשָׁמוֹת				

Vbi ultimū scribit p holem, et duo antepenultima noīa duplicantur. eiuscemodi noīa singularis nūeri cupiētia pluralē habere numerū, mutant vau in iod p̄cedente uoce kibuz et interponūt alterum vau. ut

מַלְכוֹת מַלְכוֹת .i. regimen regimina. uel dñatio dñationes

sic אֵילוֹת אֵילוֹת &c. Et quia in terminatiōes nominū incidi-
mus, placet hoc addere. qđ noīa in eth terminata quę a noībus in he
finientibus deriuant et alia quę etiā nō deriuant, solēt secūdū formā
primitiuorum uerorum uel apparentiū pluralē numerū constituere

sterilis corona

Exēplū עֲטָרָה עֲטָרָה qđ primitiua sunt עֲטָרָה עֲטָרָה
declinant in plurali nūero עֲטָרוֹת עֲטָרוֹת et in statu regimīs
genitiui עֲטָרוֹת עֲטָרוֹת et cum pronomibz subiūctiuis ut
עֲטָרוֹתַי עֲטָרוֹתַי idest coronę tuę et steriles tuę.

extremitas sulfur

Sunt et alia fceminina quę terminant in ith. ut גְּפִרִית אַחֲרִית

Iudea quinta infimum principium reliquę

שְׂאֵרִית רֵאשִׁית תְּחִלִּית חֲמִשִּׁית יְהוּדִית

Quę declinant hoc modo. ecce inter iod et thau finales, inserunt vau

cū holem. ut pluraliter גְּפִרִיּוֹת אַחֲרִיּוֹת שְׂאֲרִיּוֹת

רֵאשִׁיּוֹת תְּחִלִּיּוֹת חֲמִשִּׁיּוֹת uel חֲמִשִּׁיּוֹת

Et ea sunt nomina rectilinia atq; regularia sicut etiam quędam quę

Regula

Iudea

iuuencule In statu uero regiminis quādo post se genitium re/
גְּעֵרוֹת gunt, abbreviant camez transmutādo uel in seua uel
 in hateph patha. & primam syllabam per hirek pronunciant. ut Gen.
 gregis agnas cum

xxi. **בְּשׂוֹת הַצֵּן** similiter etiam Deuteronomij. xxxij **עֵם**
 tritici renunculoꝝ adipe ester puellę

גְּעֵרוֹת אֶסְתֵּר & Ester. iij. **חֶלֶב בְּלִיֹּת חֹטָה** qđ
 ipsum in prima feruat punctum patha. Reperit quandoq; nomē dua-

bus syllabis excreſcere. ut **אֹתָהּ** quando literā significat non autem
 quando signum denotat. nam pro signo una syllaba excreſcit. ut singu-
 lariter Gen. iij. Posuit dominus signū in Cain. et pluralit̃ ps. cxxxv. Et

misit signa et pdigia. sed pro l̃ra duabus syllabis excreſcit **אֹתֵיהֶן**
 unde dicūt colendissimū illud nomē tetragrammaton **שֵׁם אֲרִבְעָה**

אֹתֵיהֶן idest nomen quatuor literarum. Ab hac forma excipiunt

heteroclita. quę quāuis in he uel thau desināt in nominatiuo singulari,
 tamē l̃ram finalē nō mutāt in oth sed in im. de quibus supra scripsimus
 cū de generibus nominū tractarem. Reputant etiā heteroclita quę
 plus una syllaba excreſcūt ut supra citatū uocabulū et ei similia. adhuc
 quadrat qđ heteroclita sunt qđ cōtra figurā p̃scriptā sibi pluralem nu-
 merū usurpant. Cū enim ad nominatiuū singularē deberent coniun-
 gere oth. talia quę dicimus heteroclita uel omnino nihil cum nominatiuo

in l̃ris habent cōmune. ut **אִשָּׁה גְּשֵׁים** mulier mulieres. similiē

בְּתָר בָּתָּר filia filię. vel si cōmunicant in literis cum nominatiuo
 singulari, tamen non simpliciter addunt oth sed aliqua transmutant.

exemplum. **פְּרָכָה פְּרָכִיּוֹת פְּרָכִיּוֹת**

Et hoc modo sunt omnia nomina abstracta quę in **תָּה** desinunt. quia
vau mutant in iod p̃cedente uoce kibuz trium punctorum subalter-
nantium. et literam terminalem mutant in oth. ut

אֹתָהּ

Heteroclita que sunt

TERTIVS

Genitiuo פֶּרִי צֶדֶק iusticie. Amos. vi. פֶּרִי צֶדֶק iusticie fructu

Datiuo הַמּוֹרֶה לְצֶדֶק iusticie. Ioelis secundo. הַמּוֹרֶה לְצֶדֶק iusticie doctorem

Accusatiuo עֲשֵׂי צֶדֶק iusticiam. psalmo. cvi. עֲשֵׂי צֶדֶק a iusticia qui lōge estis

Ablatiuo מִצֶּדֶק a iusticia. Isaię. xli. מִצֶּדֶק a iusticia

IN NUMERO PLVRALI

צִדְקוֹת הַצִּדְקוֹת לְצִדְקוֹת iusticiis iusticiarum iusticie
a iusticiis iusticias

אַתָּה צִדְקוֹת מִצִּדְקוֹת

Ceterum id perbellum est ut recorderis casus non semper ab articulis cognosci, sed sepius a sententia orationis. quia non in omnium nom- num casibus facile articulos inuenies. ut hic uidiisti in genitiuo et accu- latiui. Sequitur exemplum excrecentium una syllaba singulariter.

a forore sororem forori sororis foror
אַחֻוֹת הָאֻחוֹת לְאַחֻוֹת אֶת אֻחוֹת מֵאֻחוֹת
sorores sororibus sororum sorores

Et plr אֻחוֹת הָאֻחוֹת לְאַחֻוֹת אֶת אֻחוֹת
a sororibus

מֵאֻחוֹת

Solent autem sepe illa fœminina in plurali pronunciationem uocum mutare secundum q̄ ponuntur in statu absoluto uel in statu regiminis. Si enim non regant post se casus tunc frequenter in penultima per ca- mez proferuntur et in prima per seua. ut

renes ancille uestes agne turbines
סַעֲרוֹת בִּבְשׁוֹת שְׂמִלוֹת שְׂפָחוֹת בְּלִיּוֹת

*Casus & sententia
orationis cognoscitur*

*De excrecentibus
numinibus*

51071

LIBER

ala talentū crus
אֲזַיִם בָּרַע בָּרַעִים כֶּכֶר בְּנֵה בְּנֵיִם

crus umbra māma latus
צַר צָרִים שַׁר שָׂרִים צַל צִלִּים שׁוֹק שׁוֹקִים

Que autem uariant adimunt uel addunt in plurali talia sunt.

callidus hedus dama os oris

פֶּה פִּי צָבִי צְבָאִים אֶרֶץ אֶרֶצִּים עָרוֹם עָרוֹמִים

istę ista isti istę populus

לְאוֹם לְאֻמִּים אֶרֶם אֶרְפִּים הוּא הֵם הִיא הֵן

domus

בֵּית בָּתִּים

De secunda declinatione quę fit in forma fœmininorū hanc tibi nor-

mam pręscribimus. Quod omnia nomina fœminina suo nominatiuo

singulari simpliciter addunt oth. ut וְכָרוֹת וְכָרוֹת historia

historiarum. צְבָא צְבָאוֹת exercitus exercituū. Si tamē aliqua

illorum in he uel thau desinērent, mutabūt easdem literas terminales

in oth אִמְרָה אִמְרוֹת sermo sermones. p̄s. xij. Eloquia domi

ni eloquia casta. Item de thau לֶהֱבֵת .i. flamma. et plr לֶהֱבוֹת

flāme. p̄s. cv. Ignem cōburentem in terra ipsorum. idest ignē flāmare.

Sicut autem apud gręcos atq; latinos nomina declinant ἰσοσυλλαβας

uel περιττοσυλλαβας hoc est sine excrementia uel cum excrementia.

ita declinatio ista fœminina in quibusdam non excrefcit. et in quibus

dam excrefcit. Quę uero excrefcūt duplici modo sunt. nam aut simpli

citer excrefcunt idest una syllaba singulare uincunt. aut dupliciter ex

crefcunt idest duabus syllabis exuperant. exemplum nō excrefcentiū.

IN NUMERO SINGVLARI

stabat a longe iusticia

Noīatiuo צִדְקָה מִרְחוֹק תַּעֲמִיד צִדְקָה צִדְקָה iusticia. Isaię. lix.

Secunda declinatio

Sabaoth

Declinationes hebraice
merementum suscipiunt
et depermentum
vel non crescit.

genitiuorum. tunc deponit mem finale et primam syllabam profert p hirek, et mutat ultimum hirek in zere. idest i in e terminationē. ut iam supra ostendimus. excipitur **חַבְמִי** qđ seruat patha cum similibus.

Sed si cōstruat cū pnomibus subiūctiuis et affixis de qbus te posthac docebimus, tunc mutat hirek ultimū in zere solum in secūdis et tertiis personis pluralis numeri remanente hirek primę syllabę in suo sono. Iambica uero mutant camez in zere. de his latius infra deo adnuente dicemus. Solum hec breuia meminimus tanquam ad primam declinationem ualde necessaria. ut scias declinare secundum omnes formas. Repeto igitur exempli causa sepedictum nomen.

uerba uerbū suū uerbū tuū ybū meū domini uerbum uerbū

דְּבַר דְּבַר יְחִנֵּחַ דְּבַר דְּבַר דְּבַר

uerba eius uerba tua uerba mea dierum uerba

דְּבַר הַיָּמִים דְּבַר דְּבַר דְּבַר דְּבַר

דְּבַר דְּבַר דְּבַר דְּבַר

Habes iam exemplar mutationū primę declinationis in forma masculina. cuius tibi heterodita quędā subnectere placuit. ut quid regulare sit, quidue a regula excipiat cognoscas.

Heterodita sunt. quę non simpliciter ad nominatiuum singularem hanc terminationē im subiungunt. sed cum quodam addito uel adempto. ut **יָד** idest manus. Si enim inflectat regulariter, tunc simpliciter addendo im fiet **יָדִים** dissyllabū. qđ sic non dicit, sed potius **יָדִים** trissyllabum. Cum ergo superaddat patha quę alteram facit syllabam, merito dicimus eam dictionem esse heteroditam. sic de pluribus aliis quorum aliqua hic adnotauimus.

uola. planta pes uultus naris oculus

עֵץ עֵצִים אֵת אֵפִים רֶגֶל רַגְלִים בֵּית בְּתִים

auris ianua lumbus uia

רֶגֶל רַגְלִים חֵץ חֲצִים רֶחַל רַחֲלִים אוֹז

dedinationem pertinet nosse oportet. quod aliqua nomina polysyllaba in l uel n per camez desinentia, fortificant liquidas suas per punctū

dagges. ut **גַּמְלִים** .i. camelus cameli. sic. **קָטָן קָטָנִים**

ideft paruus parui. et ita mutant camez in patha. At uero quorum terminatio in e rectum sonat. nihil ea mutāt tam in plurali quā in regimine seu etiam in affixis. ut **וְאֵב** lupus. Gen. xlix. et pluraliter Ezechiel

xxij. **וְאֵבִים** lupi. parī modo in regimine genitiui et affixorum. simili

liter quorū terminatio in o uel u sonat, nihil mutāt tā in plurali quā in

regimine seu etiā in affixis. ut. **אֲרוֹם אֲרָמִים** **קָדֹר קָדָרִים**

De nomib9 polysyllabis
in i3 bel. i3 desinentib9

E; Rectum;

O, u,

absolutus, singularis
in numero
Regimini plurali

Quid status regimini
mutat

Rectus pluralis

¶ Vt autem quid dicam de regimine et affixis intelligas, considerare debes utriusq; numeri duplicem statum. vnus est absolutus, alter status regiminis. Capiamus numerum singularē nominis **רַבֵּר** prę oculis.

Cum igitur eiusmodi nomina sunt in statu absoluto, tūc in numero singulari scribuntur et proferuntur per utrumq; uel saltem finale camez. sicut **וְקִוְיָ עֵצוֹ הָבֵם** ideft senex. nubes. sapiens. et cętera que

in dictionario nostro reperies. Sin autem in eodem numero singulari status nominis inuenitur in regimine, hoc est quod regat post se aliud nomen. tunc mutat camez primum in seua. et camez secundum in pa

tha. ut Ieremie. ij. **וְרַבֵּר יְהוָה** verbū domini. sed ante subiunctiua

manet camez. Quorū uero terminatio in i finit ut **קִצִּיר** .i. messis.

ea primum camez in seua mutant et remanet hirek. ut Genesis. xxx.

קִצִּיר חִטִּים ideft messis tritici. Accede modo ad numerum pluralem. et in eodem pariter inuenies duplicem statum. Nam si nomen remanet in statu absoluto, tunc simpliciter ad nominatiuū singularem additur im in plurali. ita tamen ut prima per seua pronunciatur. excipiuntur heteroclitica de quibus postea fit mentio. sic dicimus.

רַבֵּר רַבֵּרִים **וְרַבֵּרִים** **וְרַבֵּרִים** **וְרַבֵּרִים** **וְרַבֵּרִים**

וְרַבֵּרִים **וְרַבֵּרִים** **וְרַבֵּרִים** **וְרַבֵּרִים** **וְרַבֵּרִים**

וְרַבֵּרִים Sin autem nomen plurale reperitur in statu regiminis

Numero
Status regiminis
In affixis & subiunctiuis
Genera

TERTIVS

viri nomen et dixit

Genitiuo וְהָאִישׁ שֶׁם הָאִישׁ viri. Ruth. ij. הָאִישׁ

viro fiet sic

Datiuo בָּבָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ viro. Ester. vi. לְאִישׁ

dei virum

Accusato אֶת אִישׁ הָאֱלֹהִים virū. iij. Regū. vij. אֶת אִישׁ

iniquo a uiro

Ablatiuo מֵאִישׁ הַמֵּס a uiro. ps. xviij. מֵאִישׁ

IN NUMERO PLVRALI

uiros viris uirosum uiri uiri

אִישִׁים אֲנָשִׁים הָאִישִׁים לְאִישִׁים אֶת אִישִׁים

uiris a

ALIVD מֵאִישִׁים

verbo a uerbum uerbo uerbi uerbum

דָּבַר דְּבַר לְדָבַר אֶת דְּבַר מִדְּבַר

auerbis uerba uerbis uerborum uerba

דְּבָרִים דְּבָרִים לְדְּבָרִים אֶת דְּבָרִים מִדְּבָרִים

Vbi in quibusdam duplicem articulum reperies.

Huius itaq; declinationis primę cōmunis est regula. ut cuiuscūq; terminationis nomen masculinū numeri singularis tibi propositū fuerit. simpliter ei cata paragogē addas iod & mem qđ p hirek sonabit im qđ si regat post se casum, aut ei cohereat pnomē subiūctiuū. qđ dicū affixū. deponit mem finale. exemplū Deute. i. אֱלֹהֵי דְּבָרִים

Idest hęc sunt uerba. iam hoc uocabulū nihil regit. sed psalmo. xxxiij.

בְּדְבַר יְהוָה idest uerbo dñi. hęc uox uerbū. regit post se gtm

scilicet dñi ut infra de regimine ac cōstructiōe dicemus. nūc qđ ad hęc

*Regula
formanda
mutabilis
masculina*

*punctorum
mutabilium*

oces mutabiles sunt + ... hōtem a m casu schena

munda est generis foeminini. Ceterum reperitur ea dictio in Talmud
etiā in forma et terminatōe generis foeminini p̄ thau finale צפרת
sic de aliis speciebus animalium. ut Gen. xxxij. Camelos foetas cū pullis
suis triginta. Item יד id est manus reperit̄ masculine. Exodi. xvij. Ma-
nus enim Moyſi erant graues. Foeminine uero Ezechiel. ij. Et ecce ma-
nus miſſa ad me. sic כוס .i. calix, In masculino ps. lxxv. Calix in manu
dñi. et in foeminino ps. xxiij. Calix meus inebrians. et alia plura quę de
nostro dictionario cognoscere poteris si diligenter aduertas animū.
et lecta memorię commendes.

DE DECLINATIONE

o mnis Iudaicorum nominū inflectio per solos numeros fit singu-
larem et pluralē. non autē per casus. Nullū igit obliquū uideris
nisi quē uel articulus demonstrat, uel ex uirtute sermonis oratio lecta
requirit. Et quāuis de articulis plene tractabimus infra de pnomine.
tamen quantū ad ostendendā declinationē necesse fuerit, eos hic solū
obiter enumeramus. Sunt autē isti uidelicet **ה ל את מ** Nomi

natio articulus nō est opus. Sequūt genitiuus datiuus accusatiuus & ablatiuus. Nam uocatiuus imitat nomiatiuū. hec tam in singulari quā in plurali numero locū habent. Declinant ergo singula nomia p̄ inflexione terminatōis a numero singulari ad numerū pluralē cuiuscūq; sint generis. Ex q̄ intelligis duas tantū hebreis esse declinatiōes. Prima est secundū formā masculinorū. quę a nominatiuo singulari flectit̃ in nominatiuū pluralē simpliciter addendo im. ut רַבִּירָבִירֵם Secunda declinatio est secundū formam foemininorū. quę a nominatiuo singulari in he uel thau cū patha uel camez desinente, uel alias undecūq; foemini generis. flectitur in nominatiuum pluralem. solum mutādo he uel thau in oth. ut חַיִּיהַחיות De prima declinatione prius est docendum. quod compendiosius fieri nequit quam per exempla.

IN NVMERO SINGVLARI.

terra in erat vir

Nominatiuo

אִישׁ חַיִּים בְּאֶרֶץ vir.Iob.i. אִישׁ

556

asus nris cognoscuntur

Orationis sententia: fol. 561

vita et mors
חַיִּים וְמוֹת
חַיִּים וְמוֹת
חַיִּים וְמוֹת

Nisibinis arborum
non habet

Due declination
nes apud hebreos

Prima declinat

ut **בתולה** virgo. Gen. xxiij. & **פעלה** fecit scilicet foemina in
 preterito & non uir. ut infra de uerbis patebit. exemplum de thau. ut
עקרה mulier sterilis. ps. ciiij. Sterilem in domo. sic **פועלה**
 idest facit, scilicet foemina in presenti. exemplum de aleph. ut **צמא**
 Sitis. Iudicum. xv. En siti moriar. Omnes autem he forme patiuntur
 fallentiam. De he. ut **משה** idest Moyses. De thau. ut **קהל** i.
 Ecclesiastes. De aleph. ut **עזרא** idest Esdras. & sic de similibus. que
 omnia sunt generis masculini & aduersantur regule. Cognoscuntur
 etiam genera quando mouentur nomina de genere in genus. ut **גבר**
 vir uel dominus. **גבירה** uel etiam **גברת** matrona uel dña.
 Et licet significata quorundā nominū moueant de masculino in femi
 ninū. tamē nomia ipsa nō mouent plerūq. ut quāuis dicamus **אדון**
 idest dñs nō ideo dicimus **ארונה** quod tamen latine dominam
 possemus interpretari Simili modo cū nos latini habeamus famulū et fa
 mulā, hebrei, p famulo ac seruo dicunt **עבר** & p famula seu ancilla
 dicūt **שפחה** quare nō semper analogia sequēda est. et hoc in pri
 mis memorabili mēte reponas. recorderisq. me tibi diligēt pcepisse
 ne absq. sacrarū lřarū authoritate expressa. in quibuscūq. orationi
 bus hebraice dictandis analogiam pro tua inuentione imiteris. nisi in
 actiuis et passiuīs uerbi aut aliquali perfunctoria constructione. aliter
 enim facile contra lingue proprietatē peccabis & errata tua patebunt
 vniuersis. Postremo utriusq. generis inueniunt nomia uidelicet tam
 masculini quā foemini. sunt autem ea maxime que genera specierū siue
 animalium species significāt. sicut auis. uolucris. camelus. et omne coruini
 generis, et cetera bipeda aut quadrupeda. quorū multa leguntur Leuiti
 ci. xi. Miluū ac uulturē iuxta genus suū. & omne coruini generis in simi
 litudinē suā. similiter Deute. xiiij. Camelū leporē choerogylū quia ru
 mināt et nō diuidūt ungulā ī mūda erūt uobis. & ī eodē. oēm uolucrē
 mundā comedite. ubi uolucris habet formā generis mas. & adiectiuū

מטר idest pluuia. generis ē masculini. Exodi. ix. Nec ultra stillauit
 pluuia. ubi uerbum appositū generis est masculini, sicut post hac do-
 cebimus. & tamen pluraliter legi **מטרות** Iob. xxxvij. Et hyemis
 pluuiis. vis aliud exemplum **נקר** idest punctus. et est generis ma-
 sculini, sic enim utitur hebrei ut rabi Ioseph Caton in libri qui dicitur
 hortus nucum uolumine tertio de punctis. ubi ponit punctus tertius.
 nam adiectiuum illic est generis masculini. et tamen Canticorum. i. le-
 gimus **נקרות** murenulas aureas faciemus tibi uermiculatas argē-
 to. uerius sic. Cum punctis argenti, Hoc modo excipiuntur.

אב אבות מופת מופחות משכן מקומות
שרה שרות בכור בכורות מקום מקומות

& cetera his similia. diximus supra quod genera cognoscantur etiam
 ex appositione adiectiuorum aut uerborum, ut cū masculina masculinis et
 foemina foemininis iungunt. sed etiā hoc te in quibusdā frustrabit.
 Inueniunt enim tā uerba quā adiectiua relatiua seu demonstratiua foe-
 minini generis nominibus masculinis addita. nam **א**. i. hortus. est ge-

neris masculini. Canti. iij. Hortus cōclusus. nihilominus tamē addit ei
 adiectiuū seu relatiuū foeminini generis. Gen. ij. Tulit ergo deus ho-
 minē et posuit eū ī paradysū uoluptatis ut operaret et custodiret illā.
 ubi ponit **א** aspiratio in fine relatiua cū pūcto mappik. quē significat
 genus foemininū. legi q̄q̄ de uiris q̄ erāt filij Rimmō ī foeminino ge-
 nere. ij. Regū. iij. sic. et illę ueniebāt intra domū. ponit enī **א** qd

significat et illę in genere foemino et nūero plurali. quāuis indocti qdā
 impressores posuerūt in qbusdā libris impressis **א**. i. et ecce. per

ignoratiā uolētes solēcū uitare. cū nesciāt priscos talibus figuris data
 opera esse ufos. legāt Dionysiū halicarnassēa de Thucydidis idiōate
 ubi reperiēt ea q̄ eis iā uiderent incōgrua, plane suo tēpore fuisse orna-
 tissima. licet ueteribus latinis fuit in more. inde Terētiū eunuchū suā
 dixit nō suū. et Salustius p̄ter rerū capitaliū cōdēnatis. nō cōdēnatos.
 et sic de aliis. Quod aut foeminina docuimus a finalibus lris cognosci
 regulariter uerū est tam in nominibus quā in uerbis. exēplum de he-

צבא idest exercitus. estq; generis fœminini. qđ inde cognoscitur. quia habet oth ī numero plurali. ut **צבאות** qđ nos sabaoth legere cōsueuimus. Isaie. vi. Sanctus sanctus sanctus dominus deus zebaoth. Iste sunt duę inflexiones ex quibus genera cognoscimus. sed fallit quādoq; nos regula. non enim semper et usq; quacq; uerum est, cuius pluralis in im definit ipm esse generis masculini. nam **יונים** terminat pluraliter in im. Canticor. i. Oculi tui columbar. et tamen eius singulare est generis fœminini. ut Gen. viij. Emisit columbam quę non est reuerſa. ubi uerbū appositū est generis fœminini. similiter terminatio uocabuli **יונה** indicat fœmininum genus. & sic multa alia reperies pluraliter in im terminata. quorum singulares nominatiui excipiunt a regula. ut sunt hęc quę sequuntur.

later hordea hordeum tritica triticū anni annus
שנה שנים חטה חטים שעה שעות לבנה
 dictiones dictio angulares angularis mensurę mensura lateres
לבנים סאה סאים פנה פנים מלה מלים
 terrores terror manipuli manipulus spice spica
שבלת שבלים אלמה אלמים אימה אימים
 apes apis formice formica arbores arbor
אלה אלים גמלה גמלים רבועה רבועים
 spelte spelta carice carica struthiões struthio
יענה יענים רבלה רבלים בסמת בסמים
 capre capra fœmine fœmina
אשה נשים עז עזים

Forſitan alia tu ipſe legēdo bibliā inuenies ab hoc canōe excipiēda. ſed fallit etiā qñq; ſecūda reglā. nō enī neceſſario ſinglā noīa q pluralē numerum in oth finiunt fœminini ſunt generis. reperiuntur namq; masculina quę pluralia terminant in oth. et ideo excipiuntur a regula. ut

zebaoth

*in im definitio non
semper esse masculina*

*in oth definitio non
semper esse masculina*

ceptis. Singulorū enim accidentiū quę in qualibet oratiōis parte tam
gręcorum quam latinorū tractauit, exquisita doctrina, tu ne ullam in
hoc libro quęsieris rationē, sed eorum tantum quę ad hebraicę lingue
cognitionem sunt admodum necessaria. Omnis nāq; ut ait Sulpitius
puerorū difficultas in declinatiōe, genere, pręteritis, supinis, et cōstru
ctiōe cōsistit. q̄ si hoc uolūne clara tibi fecero, nō nihil fecisse uidebor.

DE NOMINE ET EIVS GENERIBVS

omnia nomina hebraica siue sint, ppria seu appellatiua, substan
tiua, adiectiua, uerbalia, denominatiua, abstracta, concreta, sim
plicia uel cōposita, aut cuiusmodi cętera, masculini generis inueniūt
uel fęminini, uel utriusq;. Nam duplicem eis sexū hebręi attribuunt
secundū naturam, uocantq; **זָכָר וּנְקֵבָה** Gen. v. Masculum &

fęminā creauit eos. Cognoscunt autem genera nominū singularis nu
meri nō semp sed frequenter aut ex litera terminali, aut ex appositione
nominū adiectiuorū, aut ex appositione uerborū quibus secundū he
bręos etiā genera accidunt, aut inflexione numerali. Fęminina sepe
in aleph uel he uel thau desinūt, adiectiua tñ fęminina nō i aleph sed in
he uel thau finiūt, quę si addant nominibus aliarū cōminationū, ostēdūt

eorū genus, ut gen. iij. **הָאִשָּׁה הִיא נְתִנָּה לִי** Mulier ipsa
dedit mihi, nam si loquendū esset in genere masculino sic diceretur

הָאִישׁ הוּא נָתַן לִי Vir ipse dedit mihi, vide quid opere ē he

litera terminalis in supposito et apposito, maxime uero declinatio de
numero singulari in numerū pluralē indicabit tibi genus. Omne enim
nomē cuius plurale terminat in im arbitramur esse generis masculini,
et omne nomē cuius plurale terminat in oth iudicamus esse generis fę
minini, exemplū primi **רַבִּיר** res uel uerbū, cognosci ē esse generis
masculini, quia in numero plurali habet **רַבִּירִים** Deuteronomij. i.

Hęc sunt uerba. Errauit igitur Alexander de uilla Iudei plurimosque
secum errare fecit in prima parte, cum pręciperet sic. Dico neutra,
Plurali numero cherubim seraphimq; beata, etiā si p mem finali nun
proferas ut solent aliqui, sicut enim Priscianus grāmaticus de punica
lingua scribit qđ nō habeat neutrū genus, ita ego affirmare ausim qđ
nullum nomen hebraicū sit neutri generis. Sequit exemplū secundi,

Grammatices
difficultas

Duplex sexus

Quomodo genera
cognoscuntur

Grammatices
difficultas
Fęminina desinunt in he
aleph uel thau
aut adiectiua
aut uerba
aut inflexione numerali

Regula generum

Alexander de uilla Iudei
sic dixisse debuisse

Nullum nomen hebraicū
neutri generis

Genera nom. hebreorū cognoscuntur ex
1. appositione nominū adiectiuorū
2. appositione uerborū
3. inflexione numerali
4. littera terminali

duriter proferas. idq; obseruabis facilius si naturam literarum sex de quibus in primo libro fit mentio **בגדכפת** et earum conditionē

diligenter intuearis. Quando namq; aliqua dictio antecedit et in unā harum uocalium **אחרי** terminata regit post se alteram dictionem

ab una superiorum sex consonantiū incipientem, tunc regulariter iam dicta consonans raphat, et leniter ea syllaba atq; blande siue blese pronunciat. exemplum de ps. primo **על כן** ad sic. hoc ē ideo. ubi caph

profertur duriuscule. sed mox in eodem psalmo **לא כן** idest nō sic

pronūciatur caph leniter. quia pręcedit aleph una de uocalibus supra notatis. & ps. ij. Reges eos in uirga ferrea et tñquam uas figuli confringes eos. ubi omnia daggeffantur. sed contra raphātur psalmo quinto.

Omnes qui sperant in te. Item tu benedices iusto. item perdes qui loquuntur mendacium. Et ita regulariter quando post uocales **אחרי**

sequuntur consonantes **בגדכפת** pronūciatur raphe. excipiunt

inde. post relationem literę relatiue he finalis. item post membrū aut terminum sententię. item si sequens dictio contineat in se unam de sex

consonantibus geminatam. tunc prima daggeffatur et secunda raphatur. Hęc omnia cum sint rudibus ualde difficilia, requirunt olim singu-

lare uolumen. cum post istos rudimentorum libros. & de punctis & de prosodia et de breuib; atq; longis deo uolente ad consummatos

eruditione discipulos scribemus. sit satis modo rudibus, ut sciant legere quę scripta sunt punctis notata et intelligere quoq;.

Nam scribere suo pte ingenio quę ueniunt legenda et sine uocibus hoc est punctis annexis hebraica legere, non puerorum sed uirorum est et quidem

eruditissimorum. Habes de oratione quam pluralitas dictionum constituit. nunc ad eius partes stilū uertamus. PARTES ORATIO-

NIS sunt tres **שם פעל מלה** idest nomen. uerbum. et consi-

gnificatiuum. Nomen comprehendit pronomina et participia. Con-

significatiuum quatuor hęc continet. aduerbium. coniunctionem. pre-

positionem. et interiectionem. de quibus apprime commodum puta-

mus quam breuissime differere. ne incipientes nimis onerentur pre-

anon

De hebreis

Difficile est sine
multis legere

Partes orationis

Partes orationis

pronomina
participia
aduerbia
coniunctiones
prepositiones
interiectiones

551

comprehendit

Consignificatiuum

interiectiones

DE ORATIONE ET EIVS PARTIBVS

Ratio est dictionum hebraicarū distincta complexio. mentis
 o sententiam proferens. complexio ea quandoq; in longū pro
 tenditur. quandoq; breuibus coartatur. quapropter distin
 ctionibus opus est. Solent aut distinctiones secundum perfectionem
 & imperfectionem sentēcie certis punctis denotari. Fit illud quatuor
 modis. Subdistinctione. distinctiōe. membro. et termino. quod prius
 monstrabo latine sic. In primo aneidos canit. Postquam prima quies
 epulis. ecce minuta sentēcie suspētio quę nominat subdistinctio. sequit
 Mensq; remotę. absolutius id quidem quare distinctio est. Adhuc
 pendet. Ergo accedit etiam hoc. Crateras magnos statuunt. Iam debi
 ta pars sentēcie residet. ac membrum appellatur. postea. Et uina coro
 nant. totius orationis terminus est. & inde nomē accipit. Simile apud
 hebreos in usu frequenti comperimus. qui subdistinctionem notant
 per punctum unicum supra dictionem primę suspēisionis figuratum.

ita tamen ut nemo suspicetur holem esse. Nominatur autem **רביע**
 Distinctio pariter duobus punctis subalternis supra secundę suspen
 sionis dictionē positīs uocatur **זקת קטון** Membrum. semicircu
 lo in morem iridis infra dictionem tertię suspensionis locato agnoscit.
 diciturq; **אתנחתא** Terminus uero per uirgulam rectam sub
 dictione post membrum positam indicat sententiam totius orationis
 pefectam. & uocatur **פסק** quod omne tibi hoc exemplo erit ma
 nifestius primo Regum. xvij.

**וַיֹּאמֶר רוּחַ אֵל שָׂאֵל מִי אָנֹכִי וּמִי הָיִינוּ
 מִשְׁפַּחַת אָבִי בִּישְׂרָאֵל כִּי אֲהִיָּה חֲתָן לַמֶּלֶךְ**

Latine sic. Et ait Dauid ad Saul. ecce **Rebia** quis ego sum et quę est uir
 ta mea. ecce **Zakef cotton** cognatio patris mei in Israel. ecce **Athnahta**
 ut fiam gener regis. ecce **pasek**. Hęc igitur in oratione lex prima esto.
 ut qui ante hac tātum legere noris. nunc etiam distincte legere queas.
 Altera erit in legendo cura ne syllabas duriores leniter. neue leniores

Oratio prima

Subdistinctio

Distinctio

Membrum

Terminus

Subdistinctio

Rebia

Distinctio

Zakef cotton

Membrum

Athnahta

Terminus

pasek

Disce. Ut distincte

legere. prius et vere

Subdistinctio

imperitiam confiteri. in errore persistere. in eo quod transtuli. Et erit terra Iuda aegypto in festiuitatem. Possem alioquin plures proferre versiculos. et quod cuiusdam uocabuli significatū usq; hodie se ignorare non uerecundie duxerit in Ieremia capite sexto. et quod apostolū notauerit imperitū artis grāmaticę in epistola ad Hedibiam questioe ante penultima. & quod scripserit eūdem apostolū psalmorū uersibus aliter esse usum quam in hebreo habeant. ut in cōmentariis suis super psalmo, xiiij. Cur igit in iis quę ad interpretādī modū artemq; grāmaticam et ad ueritatem idiomatis spectant. me quoq; non deceret in lucem producere, quid cū doctissimis hebreorum sentirem. quippe ad quos etiam eodē Hiero. teste confugiendū est quoties in uetere testamento controuersia mouetur. Quanquā enim Hieronymū sanctum veneror ut angelum. & Lynam colo ut magistrū. tamen adoro ueritatem ut deū. Ac nos plane nō usquequaq; illum nostrū dictionariū ab omni exceptione defendimus alienū. Primo. quia non singula cōplectitur (neq; enim numero cōprehendere refert, nec est ullum in omī hominū uita quantumuis immensę magnitudinis uocabulariū factū aut fictum, qd omnes cuiusq; linguę dictiōes complecteret. Deinde quia in exponēdis uocabulis crebro uariat, tametsi hoc cōtingat pro unius cuiusq; interpretis sententia. Nihil enim uel parum arbitrio nostro reliquimus. sed cuiuslibet translātoris iudiciū monstrauius. Restat modo ut memineris. p̄cedentibus duobus in libris hebraica me primitiua solum collegisse. nō aut Thalmudica neq; chaldaica. Psalmos deniq; secundū hebreorum numerum et non iuxta ecclesię nostrę ad notationem citasse. propter eos qui de biblia hebraica conabunt doctrinam nostram prudenter uenari. Nūc in hoc tertio libro ad artem grāmaticam properamus. ut qui ex anterioribus legendi modū et uocabulorum hebraicorū significata recte iam tenent. a consequentibus discant orationē ex partibus suis constructam artificialiter explanare. In tenui labor. at tenuis non gloria. Quare uehementer curabis si me amas. ut tua intelligentia sit adiutrix nostrę industrię. Breuia et leuia tibi p̄cepta dabo & simul clara. quod alius ante me fecit nemo. Tu modo caue ne te laboris pertesum inueniam.

in istis sapientior amor domini
 timor domini dei amor magni
 (3) rmenant.

diolanijq; a Demetrio chalcondyle. grecorū linguam frustillatim & quasi micās de mensa domini cadentes accepi. cōnumerarem illis Hermolaum barbarum Innocencio. viij. insignem & mei amantissimum. nisi plus ex eo Romę latinītatis quā grecitatis haussem. ita hebraicā ego quoq; ac sanctam linguam non Hierosolymis neq; in publicis Iudeorum synagogis. sed a literatissimis hebreis penes Cecios quidem Iacobo iehiel loans. in latio autem Abdia cesinate atq; alias a singulis singula expiscatussum. At grauius insurgent (credo) inuidi contra dictionarium nostrum. in quo multorum frequenter interpretationes taxantur. Proh scelus exclamabunt. nihil indignius patrum memoria. nihil admissum crudelius. cum ille homo audacissimus tot & tam sanctos viros diuino spiritu afflatos labefactare contendat. Hieronymi beatissimi scriptura *Gelasio papa* teste recepta est in ecclesia. uenerabilis pater Nicolaus de lyra ordinarius expositor biblię. om̃ibus christi fidelibus uir integerrimus probat. Iamā exortus est aliquis famulus qui plurimis in locis illos imperite transtulisse notet. Quorum imminentibus clamoribus hęc pauca respondeo. mihi licere quod eisdem illustrissimis luminibus licuit. Hiero. uir sanctus. lxx. carpit interptes. non semel bis ter ue. sed sepiissime numero. Nunc illos errasse dicit errore perspicuo. nunc deceptos ignorantia. tum discordare a ueritate hebraica. tum falsatos similitudine literarum. tum consulto aliqua cecisse aut omisisse. ne sacra paderent mysteria. quos tamen Ptolemeus Alexandrie rex diuina credidit uirtute transtulisse. & ut Iustinus philosophus atq; martir. in suo de illis paretico scribit *ωσ θεοφιλης ανδρας* *Νικολαου* Nicolaus item de lyra diuum Hieronymū in translatione sua ostendit reprehensibilē. cū alias multis in locis. tum in psalmo secundū ecclesie nostre supputatōnem. xlvij. qui incipit Magnus dominus. ubi eius in fine sic ait. Hieronymus tamē minus bene uidetur dicere. quia in omnibus bibliis hebraicis quas uidi almuth hic est una dictio & nō due. vide quomodo accusat beatissimum uirum erroris atq; negligencie. Ipsemet uero Nicolaus ut equalem mensuram pateretur. simile a reuerendo Burgenſi episcopo frequentibus cum notis. inuito etiam nescio quo fratre Doringo ferte coactus est. Sed quid pluribus erit opus? Ille idem diuus Hieronymus in translatione sua seipsum errasse fatetur in commentariis super Isaiam capite vnde uigesimo. ubi sic ait. *Melius reor proprium errorem reprehendere. quam dum erubescere*

Gelasius papa

*Septuaginta a
bto hanc: cōfirmat*

*hieronymus a lyra
reprehendit*

Quintus Hieronymus iulianus

Marci cat. barbarice loquitur.

*Originali Hieronymi melandri
non appropinquavit sicut libenter
est indicatum.*

Labor omnia potest.

Preceptores. recedunt.

vero quis unquam. M. Catonem priscum cōtempnit. quod in suis scri-
ptis de re rustica barbarice loquitur hoc modo. Haut haut haut ista
pista lista, ardannabon damiabo damaustra. Quis pcenulum Plauti
propter linguam punicam abiecit. Cōsolabor et ego me quoq; illorū
exemplo. ut sperem inuenire quos admiratio ducat ad inauditi prius
negocij lectionem. Hoc unum tamen esse futurum arbitror. ne desit
Agamemnoni suus Tersites. Homero Zoilus. Nephelē Socrati. qđ
etiam contra me quoq; prodeant aliquando phanatici quidam susur-
rones. quos cum iam apprehenderit studēdi uetus ac longa segnicies.
gloriosius sibi ducant multa reprehendere quam pauca discere. sperā-
tes hominum studiosorum contemptu atq; cōtumeliis fore illustres.
Dicent enim non me potuisse in senilibus annis absq; p̄ceptore. etiā
qualicumq; conatu ad tātum hebraicę lectionis fastigium ascendere.
ut studia mea ceteris prosint. quibus statim Origenem obiciam. san-
ctumq; Hieronymū. et illum de lyra Nicolaum. qui omēs appropin-
quante senio primum hebraicis studuisse probant. quin potius nemo
ferme omniū post apostolos. orthodoxam ecclesiam hebraicis literis
illustrauit. qui non eas in etate p̄uēta discere coepit. p̄ter insignē
magistrum illum paulum episcopū burgensem Iudeorū olim doctissi-
mum. cuius ad nos fera cōuersio plurimis fuit hominibus saluti. & cui
me posthabitis reliquis herbā dare nihil pudet. Expergiscimini igitur
adulescentes. et tu germane frater excute ab animo hebetudinē. tanto-
rum uirorum imitatione. Nam si tam excellentes homines annosa in
etate intelligentes summe ac iocundissime cōtēplationis nobilissimā
sibi occasionem defuisse. tantum et tam uehemens studiū sero tandem
hebraicis impenderunt. quatenus labor eorū in nos usq; redundaret.
Cur non tu ipse ac per te ceteri magnis ingeniis p̄dicti adulescentes
speratis ad talem perfectionē ex indefessa legendi fatigatione et quoti-
diano exercitio sine ullo doctore nihilominus posse puenire. De p̄-
ceptoribus autem meis (ne mihi oblatrantes insultent) hanc rationem
affero. nō me piguisse ullo tēpore absquolibet iudeo semper aliquan-
tula corradere quę ad doctrinam aliquam librorum hebraicorū con-
ducerent. Sicut enim non apud Ionas neq; ulla in gr̄cia. sed Basileę
primū ab Andronico contoblaca. deinde Parisij a Georgio hermony-
mo spartiate. post Romę ab Argyropylo Byzantio publice in vatica-
no Thucydidem legente xysto. iij. pont. ad extremum Florētij Me-

TERTIVS

remanebit in suo statu temporis preteriti. Similiter quando preponit
 vau cum patha uerbo futuri temporis, tunc futurum conuertit in pre-
 teritum. ut **יִדְבָּר** loquetur. uerbum est futuri temporis. sicut supra
 in secunda coniugatione. cui si preponatur vau cum patha, interpreta-
 bitur. locutus est. Numeri primo. Locutusque est dominus. Sin autem
 vau punctabitur non per patha sed per seua uel per uniuocū sequētis
 uocalis sonum, tunc manebit in suo statu temporis futuri. ut **יִדְבָּר**
 idest & loquetur.

Inem docendi faciam. tu uero discendi nunquam. si modo sa-
 f pis. cum enim nulla sit possessio doctrina honestior, tum ea
 uideri debet honestissima que circa res summas et admirabi-
 les uersatur. ut sunt hec rudimenta que tibi et per te omnibus arcanæ
 philosophiæ cupidis puerili licet artificio prebebunt iter ad perscruta-
 tionem profundissimarum scientiarum. cui grauiissimus astipulatur
 testis ille imperij Romani nobilis et generosus comes Ioannes picus
 mirandulanus philosophus in suis conclusionibus cum ait. Qui ordi-
 nem hebraicę linguę profunde et radicaliter tenuerit atque illum pro-
 porcionabiliter in scientiis seruare nouerit, cuiuscūque scibilis perfecte
 inueniendi normam et regulam habebit. Et sanctus uir Hieronymus
 ad Paulam Vrbicam de alphabetho hebreorū, quid hoc inquit sacra-
 tius sacramento? quid hac sacramenti uoluptate iucundius? qui cibi.
 que mella sunt dulciora? quam dei scire prudentiam et in abdita eius
 intrare. Vnde rabi Moyles filius Neheman Gerundenſis in exordio
 commentariorum Geneseos. longo sermone probare conatur Salo-
 monem regem omnes sapientiæ suę influxus de pentateuchi literis
 hauisse. Quo tandem motus ego Dionysi amatissime postquam ad
 percipiendam gręcorum linguam annis superioribus te puerum ad-
 iuncto pedagogo Florentiam tunc optimarum literarū altricem non
 sine meo magno impendio trās alpes e Sueuiā misi, quatenus bienniū
 penes egregia sanctitate uirum illum Georgium Vespuciū assiduus
 mensę suę achospitij socius, Angelū politianū. Marsiliū ficinū. et De-
 metriū chalcondylen. ceterosque phillimos hoīes q̄tidie audires, nolui
 etiam huic decori tuo deesse quin hebraica nunc sacerdos addisceres.

Picus mirandulanus

S: Hieronymus

*Salomonis
sapientia*

inde. g. libris cabale

LIBER

uel uel in principio dictionis.
 Disiungendi **וְ** **וּ**

tamen uerūtamen
 Aduersandi **אֲבָל** **אֲרֵכְךָ**

quamuis tamen
 Abnegandi **וְאִם** **וְאִם** **אִם**

Rationalis **לִבְךָ** **אִם** **לִבְךָ**

anne
 Interrogandi **אִם** **לֹא**

num nūquid utrum

הֲאִם **הֲלֹא**

saltem

Diminuendi **לְפָחוּת**

Plura si uoles de nostro dictionario uenaberis. nā breuis esse laboro.

Quamquam ne hoc quidem omiserim quod mihi de vau prepositiua particula humanissimus preceptor meus ille iacobus iehiel loans doctor excellens (misericordia dei ueniat super eum) apud Cecios discen-
 ti monstraui, Cum enim vau per seua notatum preponitur uerbo
 præteriti temporis quod transfert accentum suum in ultimam, tunc
 idem uerbum mutatur in tempus futurum. ut **וְדַבַּרְתִּי** locutus

sum. uerbum est præteriti temporis, et habet accentum in penultima.
 iuxta regulam tertiam supra de prima coniugatione. si ergo preposue-
 ro ei vau cum seua puncto. et proferam accentum in ultima, profecto
 non iam præteriti temporis erit sed futuri. ut **וְדַבַּרְתִּי** idest et lo-
 quar. Sin autem manserit accentus in penultima, tunc uerbum etiam

ms. 113
Vau;

TERTIVS

Prohibendi	caue	ne	ne	אל	פּוֹשְׁמֵר
Euentus				מִקְרָה	פִּגְעָה
Remittendi	pedetentim	senfim	paulatim	מֵעַט	מִזְעַר מֵעַט
Intendendi	ualde et ualde	nimis		מֵאֵד	יֹתֵר יֹתֵר
Comparandi	magis			יֹתֵר	
Dolendi	ue	ue	ue	חַי	אֵי אֵבִיר
Gaudendi	euge			חַח	חַח
Execrandi	vah			חַח	
Illudendi	hui			חַח	
Laudandi	beate			אֲשֶׁר	
Copulandi	et et q			בִּי	בִּי
Continuandi	quia	quoniã	quia	seu	אִם לִפִּי רַחֵם בִּי
Coniungendi	cum	si	ut	quatenus	secundũ qd qd
Approbandi	certe	et quidem			בִּשׁ בִּשׁ

TERTIVS

Negandi ^{nisi non ne non non nō nō minie} לֹא אֵין לֹא אֵל בְּלִי בְּלִי אֶפֶס וְלִי

Affirmandi ^{ita est sic} כֵּן הוּא כֵּן

Demonstrandi ^{ecce en} הִנֵּה הִנֵּה

Optandi ^{quis dabit utinam} אֶחָד מִי יִתֵּן

Interrogandi ^{quare adquid quo quādo q̄modo quid} מַה אֵיה מִתִּי אֵנָה וְלִמָּה לִמָּה

Similitudinis ^{ut sicut sic uti} כֵּן כֵּן כֵּן כֵּן

Qualitatis generaliter omnia nomina adiectiua sine casu. ut ^{eque uere male recte bene}

טוֹב יָשָׁר רַע אֶמֶת זָכוֹן

Quantitatis ^{parum multum minimū quantū} בְּמֶה וְעִיר רַב מְעַט

Dubitandi ^{ne forte forsitān fortassis} הֲלִמָּא בִּי שְׂמָא פֻּן

Vocandi ^{quid} הוּי heus uel o.

Respondendi ^{quid} מַה

Congregandi יָחַד יָחַד כְּאַחַד

Iurandi הִי זָפְשִׁי הִי בְּאֱלֹהִים בְּאֶרֶץ בְּאֶמֶת

Eligendi ^{quid potius q̄} מִי בִיאָם

TERTIVS

te ad montem Amorrhæorum. ubi deficit ad in hebraico. Postremo
tuum officium erit ut et alteram speciem consignificatiuorum diligen
ter percipias quæ substantialium extat, et in duas partes diuiditur. Nā
alia sunt quæ tametsi non declinentur tamen articulos patiuntur. alia
uero per se stant et non patiuntur. de primis priore loco differemus.

ob per propter in post cum apud ad

אל אצל את אחר ב בעבור לבעבור

a.ab.abs.de.e.ex. secus præter corā ante secūdu extra

חוצ לפי לפני לבר מלבר מ מן

trans circum contra aduersum desuper supra

מעל מלמעלה גר נכח סביב עבר

sub intra prope pro usq; cum super

על עם ער בער קרוב תוך תחת

Quæ autem articulos non recipiunt tam simplicia quam composita
hoc modo sunt.

TEMPORIS

heri triduo nudius cras nunc tunc

אז עתה מחר אתמול שלשם אמש

aliquando proxime mane uesperis iam

כבר ערב בקר מקרוב שום ומן

hic hinc ibi illic intra extra

LOCI חוצ תוך שמה שם משם פאן

superne desuper inferne undiq;

בכל מקום מתחת ממעל מלמעלה

quo uel qua unde

Interrogatiua loci מאין לאין לאי

et iod tam preteritis quam futuris succurrere. Taceo he thau et nun in principio et iod in medio uerborum quæ coniugationes demonstrant. non autem ut partes sed ut signa. sicut in duabus coniugationibus ultimis et in passivis cernere datum est. Conuertamur iam ad nomina. & sicut uerba deriuantur a nomine uocanturque uerba denominatiua. ut Priscianus cesariensis scribit in libro de duodecim carminibus uersu primo. ita nomina deriuantur a uerbis uocanturque nomina uerbalia.

Eorum autem principia sunt **האמנה** ut supra de nomine ostendimus et simul addidimus eas quoque literas quibus nomina daggeffantur

והשכל בם quas ego ita soleo memorie causa comprehendere. sed rabi Dauid kimhi collegit sic **משה וכלב**

In hac disciplina optimum factu fuerit ne illud de he finali accidente preteream. nam cum dictionem aliquam localem sequitur, tunc significat dispositionem aut motum ad locum. sicut apud grecos terminatioes

3. **ה** et **א**. ut **αθηνας** idest ad athenas. et **οικον** ad domum. sic **חרבה**

ad Horeb. Exodi tertio. Venit ad montem dei ad horeb. est enim in eo nomine he accidentale. ut Deuteronomij primo. Profecti autem de horeb. ubi non aspiratur in fine, sed prima eius syllaba semper est aspiranda quia heth est substantialis litera. & omnia quæ ab heth incipiunt apud latinos sunt aspiranda et scribenda per h. ut docet sanctus Hieronymus in libro hebraicarum questionum, cuius uerba sunt hæc. Frequenter septuaginta interpretes non ualentes heth literam quæ duplicem aspirationem sonat in grecum sermonem uertere, chi grecam literam addiderunt. ut nos docerent istiusmodi uocabula aspirare debere. hæc ille. Redeo ad regulam de he locali. ut **מצרים**

Genesis tricesimonono. Ioseph ductus est in aegyptum. sic **ארצה**

Genesis duodecimo. In terram Chanaan. Quandoque tamen localibus neque he subiungitur neque prepositio additur. sicut latine dicimus yado domum idest ad domum. ita Deuteronomij primo. Veni

ctionum uniuersa literatissimi Prisciani autoritate fulcitur, qui in libro. xvij. sic ait. Omnis constructio quam greci $\sigma\upsilon\nu\tau\alpha\kappa\tau\iota\upsilon$ uocant ad intellectum sermonis est reddenda. nec aliter eam discernes nisi ex cōsequentia ordinationis, id est casus casibus et genera generibus et numeros numeris et personas personis et tempora temporibus cōgrue disponendo. hęc ille, cui rei cum plurimum adminiculetur tertia pars orationis. deinceps ad eandem studia nostra destinamus.

DE CONSIGNIFICATIVO

Consignificatiuum est pars orationis indeclinabilis certitudinem suę significationis a constructione nominis et uerbi accipiens. & duas habet species. Nam quoddam est substantiale quoddā accidentale. Sunt enim aliqua quę per se omnino nihil significant nisi uel nomini uel uerbo adhereant. de quibus si memorię cūcta nostra impresseris, a nobis in primo libro eruditus es scilicet quasdam esse litteras accidentales. & eas rabi Marinus inter Iudeos grāmaticus valde doctus his uerbis comprehendit **שְׁלוֹמִי אֶת הַבְּנָה** Et peritissimus rabi Abrahā ezraides sic **שֵׁת לֶד אֵב הוֹמֵץ** Ex eisdem igitur accidentalibus quedam sunt consignificatiua uerborum & quedam consignificatiua nominum. Verborum consignificatiua uerbis adminiculantur quatuor modis, uidelicet bis in fine et bis in principio. Quę enim in extremis preteritorū adherent hoc memoriali continentur **מֵצָה הִיוּ** Quę uero extrema uerborum presentis et imperatiui sequuntur, isto uocabulo recordant **יִתְחַמֵּן** Quę autem principium obtinent in futuro appellamus **אֵי הוּ** Sunt alia quę deseruiunt gerundiis in principio quę a quibusdam uocantur **בְּמֵלֶךְ** nos consuetudinem imitantes communem **בְּכֵלֶם** nominamus. Multi addunt uau quod ipsum etiam gerundiis ab initio ancilletur. quare suum memoriale proferunt **בּוֹכֵלֶם** Earum litterarum significationes uidisti tam in temporibus modisq; uerborū quā in gerundiis. quę significant in. et. secundum. ad. ab. Solent etiam uau

accidentales
Omissio

in fine consignificatiua
in uerbis

in fine & imperatiui
in uerbis

in futuro

in principio

in fine

in fine

in principio

מפּרֵק idest & uentus magnus et fortis diuidens. ubi uentus est ge-
neris foeminini similiter adiectiuū primum magnus. sed adiectiuum
secūdum et participiū sunt generis masculini. haud aliter in participio
Homerus ἡλθε δὲ πρὶ τὴν χηθραίων τρεῖσι σκηπτρὸν ἔχων .i. Accessit autē
anima Thebani Tiresie sceptrum habens. ubi anima est generis foemi-
nini et participiū habens est generis masculini. et ita Virgilius in. viij.
Preneste sub ipsa. & Ieremie. viij. Quare auersus est populus iste. ubi
populus est generis masculini, et auersus est generis foeminini. Hoc
modo conceptionem masculini et foeminini intelligas. Gen. i. Mascu-
lum et foeminam creauit eos. Deinde non ignoras suppositū et apposi-
tum in quibus conuenire debeant. sed figurate contra euenit. ut Deu-
tero. xxxij. Heccine reddis dño popule stulte. uera lectio hebraica sic
sonat. Aut dño redditis hec popule stulte. sic ps. lxij. Sperate in eo oīs
cōgregatio populi &c. et Virgilius in. i. aeneidos. Pars in frustra secāt.
sed hec cōmunia sunt multis. hoc autē huic lingue propriū est ut in rela-
tiuis separatis וְ et אֲשֶׁר primo ponat antecedens, secundo rela-
tiuum separatum, tertio uerbum cum supposito uel ei equiualeus, &
quarto relatiuum cum articulo is ea id. secundum oportunitatem ca-
suum. Exempli causa. psalmo. cxlvi. psalmista uolens dicere. In filio ho-
minis in quo non est salus. ita dicit hebraice בְּבִן אָדָם שָׁאִין
לֹא תִשְׁעָה quod sic sonat. In filio hominis quod non ei salus.
sic Isaie. xxxvij. In uia qua uenit בְּרֶדֶר אֲשֶׁר בָּאתָה בָּהּ
quod sic sonat. In uia quod uenit in ea. Alię constructiones per articu-
los et signa patent. ut cum uerbum post se regit casum additur articu-
lus. presertim cum dubitari posset quid agens et quid patiens. Nam si
dico ferrum amat sulphur, ignoras quid quod amet. unde amphibolo-
gia hec nascitur. Aio te facida Romanos uincere posse. sin autē dico
quod sulphur amatur a ferro, iam articulus constructionem declara-
uit. nisi aperte natura demonstret agens et patiens. ut Deuteronomij
quarto. בִּרְאָא אֱלֹהִים אָרֶם unde abundant articuli Gene-
sis primo. In principio creauit deus celū et terram. Scitur enim absq;
articulis quod deus est creator et celum creatura. Sane materia cōstru-

Visa itaq; constructione affixorum tam in nominibus quam in uer-
bis. oportebit te sepe et multum legere in biblia hebraica. ut inde alias
quoq; constructiones quę uarię sunt addiscas. Nunc enim generali-
ter audiuiſti quomodo cum nomē masculinum pluralis numeri regit
post se casum abijcit mem. ut Ecclesi. xij. **רְבֵרִי חֲכָמִים** Verba

sapientum. similiter ibidem **רְבֵרִי אֱמֶת** Verba ueritatis. & sic
etiam cum duo uel tria nomina sese consequentia inter se regunt. ut
Isaie. xix. Sapientes consiliarij Pharaonis. ubi ponitur **חֲכָמִי**

יִזְעִי פִרְעָה Ad hoc autem animus aduertendus est quod
etiam in statu absoluto deponitur quādoq; mem et manet hirek uox
ipsa. ut psalmo. cxliij. ubi nos legimus. qui subdit populum meum sub
me. quod legi deberet. Qui subdit populos sub me. & hoc Hierony.
in suo psalterio sequitur. Ponitur enim **עַמִּי** pro **עַמִּים** sic Isaie

xxxvij. Quasi tabernaculum pastorum. licet quidam dicant loco iod
he positum. ut sit. quasi tabernaculum pastoris. Solet etiam quandoq;
mem finale deponi et remanet iod quę subiūcto patha pūcto in morē
diphthongi cum litera p̄cedente profertur. & tunc ai tantum ualet
quantum im. Ieremię uicesimosecundo. Qui aperit sibi fenestras. ubi

ponitur **חֲלוּצִי** pro **חֲלוּצִים** Aliquando iod ante mem finale
deficit scribendo, et nihilominus pronunciat hirik. Gen. i. **תִּצְּבֹם**

Cete. sic scribimus **גִּוִּים לִוִּים** Gentes. leuite. Reperitur quādoq;
litera nun supplere uicē mem finalis et loco eius poni. Ezechielis. iij.
Sume tibi frumentum et hordeū **חֲטִיז** triticum pro **חֲטִים** &c.

Deinde neq; hoc in superioribus neglexi quod nomen fœmininū in
he desinens regendo post se, mutat he in thau et camez in patha. ut
Ezechielis. xxxij. **צִדְקַת הַצָּדִיק** Iusticia iusti. Nosti p̄terea

in quibus adiectiuum et substantiuū conuenire debeant, quanq; figu-
rate sepius aliter eueniat. ut Homerus gręce **ΤΕΚΝΟΝ ΦΙΛΕ** idest natū dile-
cte vult dicere fili dilecte. sic. iij. Regum. xix. Et spiritus grandis et for-
tis. subuertens montes. hebraice sic **וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחֹזֶק**

nis literulis tibi pingam ut et illo scribendi modo nō careas. Oportet igitur omnium primum alphabeti uersum proponere sic.

thsrqz z p p a s n n m m l c h c i t h z v h d g b a
 ט פ ק ר ז ס ק ע פ ק נ ט מ ל כ י ט ר ז ו ד ג ב א

Nunc constructionis uerborum exorsa pertexere studebimus.

פועל undecim habet uariationes.

פועלו פועליו פועלך פועלי פועלם פועלכם
פועליו פועלה פועלך פועלו פועלכו

פועלים habet decem uariationes.

פועליו פועלך פועלי פועליהם פועליכם
פועליו פועליה פועלך פועליו פועלכו

פועלת habet undecim uariationes.

פועלתו פועלתיו פועלתך פועלתי פועלתם
פועלתכם פועלתיו פועלתה פועלתך
פועלתו פועלתכו

אפעל xij. habet uariationes. sex ad masculos et sex ad fceminas.

eos te eum eum eum faciā
אפעלתו אפעליו אפעלך אפעלי אפעלם

te eam eam eam faciam uos
אפעלתם אפעלנה אפעלך אפעלי אפעלכו

uos eas
אפעלו אפעלכו

Cetera tempora modos personasq; cōmendo quotidianę studiorum tuorum exercitatōni, ut habeas quo solitarius tecum uires ingenij tui ponderare queas. idq; perq; erit facile analogiam sequendo.

TERTIVS

5 ^{uos} ^{eas} **פֶּעַלְהוּ פֶּעַלְוּכֻ** ^{uos} ^{eas} **פֶּעַלְהֶם** habet sex uariationes.

^{nos} ^{eos} ^{me} ^{eum} fecistis
פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי

6 ^{eas} ^{eam} **פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻ** habet.viij.uariationes.

^{eam} ^{uos} ^{eos} ^{te} ^{eū} fecimus
פֶּעַלְגִּיחֻ פֶּעַלְגִּיחֻי פֶּעַלְגִּיחֻם פֶּעַלְגִּיחֻנִּי פֶּעַלְגִּיחֻם פֶּעַלְגִּיחֻנִּי

^{uos} ^{eas} ^{te} **פֶּעַלְגִּיחֻ פֶּעַלְגִּיחֻי פֶּעַלְגִּיחֻם פֶּעַלְגִּיחֻנִּי** habet.xij.ua- 7

^{me} ^{te} ^{eum} ^{foemina} fecit eū
פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי riationes.

^{eam} ^{eam} ^{nos} ^{uos} ^{eos}
פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי

^{uos} ^{eas} ^{te} **פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי** hēt.vij.uariatiōes. 8

^{nos} ^{eos} ^{me} ^{foemīe} fecistis eū
פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי

^{uos} ^{eas} ^{eam}
פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי פֶּעַלְתִּיחֻם פֶּעַלְתִּיחֻנִּי

9 **פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻ** sicut **פֶּעַלְתִּיחֻ פֶּעַלְתִּיחֻ**

Haftenus characteres maiusculos imitatus a minimis semper ad maiora te duxi, sed quoniam non solum quadratas et illas magnas literarum figuras usurpare te decet, verumetiam minutulam illam et currentem ut aiunt notulam cognoscere, opere precium erit ut quando eandem rem sepius repetere audis & sermo ipse Iudaicus iam tibi in auribus resonare consuecit eiuscemodi cetera deinceps quotidiana

Imperatiuus **שַׁעֲשַׁע שַׁעֲשַׁע שַׁעֲשַׁע**Infinitiuus **שַׁעֲשַׁע**

De constructione uerbor.

De constructione

Constructiones nominum quantū hoc tēpore nouitijs sat est cum de pronomine sermo esset aperuimus. nunc quemadmodū appendices uerborū cognoscas et breuiter et clare demonstrabimus. utq; uariationes earum facile sentias. exercitatonem uniuersam ad omnium uerborum generalem formam quę est **פַּעַל** referemus.

*פַּעַל fecit**persona.***פַּעַל** habet undecim uariationes.

fecit uos fecit eos fecit me fecit te fecit eum fecit eū

פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ

fecit uos fecit eas fecit te fecit eam fecit nos

פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ פַּעַלְהוּ*persona.***פַּעַלְתִּי** habet septem uariationes.

nos eos me eum eū fecisti

פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי

eas ipsam

פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי*3***פַּעַלְתִּי** habet octo uariationes.

me te eum eum feci

פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי

uos eas eam uos

פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי

me te eū fecerūt

פַּעַלְתִּי habet x. uariationes.**פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי**

te eam nos uos eos

פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי פַּעַלְתִּי

TERTIVS

Adiectivum **אתם יתם** Futurum **אתם יתם**

Imperativus **התם התמו** Et uide quod

secunda pluralis foeminini imperatiui regulatur secundum tertiam atq; secundam pluralem foeminini generis futuri temporis indicatiui

seu econuerso. Infinitivus **והתם התם התום** Passiue uocis

preteritum **התם התמות התמו** Futurum **אתם**

אתם יתם vel secundum rabi Mose kimhi **אתם יתם**

התם יתם

Verbum graue plurium literarum.

Sunt uerba que non solum tribus constant literis ut perfecta. nec geminatis ut proxime superiora, sed quatuor. ut

ברפל ברסם רטפפ פרשו אמלל

תחרה שפחה טחנה כלל ברבר סכסר

קרקר שגשג העהע טאטא שעשע

Sunt etiam alia que quinque literis constant. ut

לחרחר חכככר חמרמר סחרחר

Alia que sex. ut **התמהמה** Capiamus ex his unum exemplum.

Secunde coniugationis preteritum **שעשע שעשעה**

שעשעתי שעשעו שעשעתם שעשעו

שעשעה שעשעה שעשעה

Present **משעשע משעשעים** &c.

Adiectivum uerbum **משועשע משועשעים** &c.

Futurum **אשעשע ישעשע ישעשעו השעשעו**

השעשעה

Quatuor

Quing.

Sex

LIBER

Futurum **אֶתְּנֶה יֵצֵא תֵּצֵא** Imperatiuus **הֵצֵא**

Infinitiuus **הֵצֵא** uel **הֵצֵא**

Quando duplicata deficiunt.

Duplicata dicuntur quorum una substantialis bis ponitur, semel in

ultima et semel in penultima. ut **בֵּוּ גֵוּ שֶׁל כָּל חַוּ**

Quę quandoque leguntur perfecta. ut Ecclesiastis primo. In circuitu pergit spiritus. quandoq; defectiua. ut secundo Regū decimoquarto. Et reuertatur in domum suam. Hanc autem tibi do regulam. quod ea verba quorum medię substantiales obmutescunt præterita sua norant per camez. et ea quorum deficiunt duplicate norantur per patha. ut

Primę coniugationis præteritum **הָם תַּמּוֹת תַּמּוֹתִי תַּמּוֹ**

Præsens **הָם תַּמִּים** Singulare masculinum habet camez ad differentiam præteriti. Adiectiuo caret secundum rabi Moysen zeig in libro intellectus boni. quia deriuat a uerbis absolutis siue neutralibus.

sed secundum rabi Moysen kimhi in introductorio formatur **הָם**

Futurum **אֶתְּנֶה יֵצֵא תֵּצֵא**

Imperatiuus **הֵצֵא** Infinitiuus **הֵצֵא**

Passiuum præteritum **נָתַם נָתַמּוֹת נָתַמוֹ**

Reperit et prima per camez et secunda per zere. sic etiā prima per hirik et secunda per patha. et prima per camez et secunda per holem. Præsens **נָתַם נָתַמּוֹת** uel ultima per zere. Futurum

Imperatiuus **הָתַם יֵתַם יֵתַם יֵתַם**

Infinitiuus **הָתַם** Tertię

coniugationis præteritum **הָתַם הָתַמּוֹת הָתַמּוֹתִי**

הָתַמוֹ הָתַמּוֹת הָתַמוֹ

Reperitur et tertia persona singularis in prima syllaba per zere. Præsens **מֵתַם מֵתַמּוֹת** Quādoq; prima per hirik.

Duplicata quę dicuntur

Regula

TERTIVS

Futurum אִירָה יִירָה תִירָה & per defectum he אִיר
 Imperatiuus יִירָה יִירָה יִירָה Infinitiuus יִירָה
 Passiuum preteritum וְצִוְּרָה צִוְּרִית צִוְּרִית צִוְּרִית
 Presens צִוְּרָה צִוְּרָה צִוְּרָה Futurum אִנְרָה יִנְרָה
 & per defectum he אִנְרָה Imperatiuus אִנְרָה אִנְרָה
 Infinitiuus אִנְרָה uel אִנְרָה

Tertię coniugationis preteritum חִוְרָה חִוְרִית חִוְרִית
 Presens מִוְרָה מִוְרָה מִוְרָה Adiectiuum מִוְרָה מִוְרָה
 Futurum אִוְרָה יִוְרָה יִוְרָה & per defectum he finalis
 חִוְרָה חִוְרָה Imperatiuus אִוְרָה יִוְרָה יִוְרָה
 & per per defectum he finalis חִוְרָה Infinitiuus חִוְרָה
 Passiuę uocis preteritum חִוְרָה חִוְרִית חִוְרִית
 Futurum אִוְרָה יִוְרָה
 Infinitiuus חִוְרָה

Quando extrema deficiunt.

Prime coniugationis preteritum גָּתָה גָּתָה גָּתָה
 Sic per defectum legitur גָּתָה. Regum. xxi. Inimicos meos de-
 disti mihi dorsum. Presens גָּתָה גָּתָה גָּתָה
 Adiectiuum גָּתָה Futurum אִתָּה יִתָּה
 Imperatiuus גָּתָה quod reperitur quandoq; per segol. Gen. xiii.
 Da mihi animas. גָּתָה uel גָּתָה
 Passiuę preteritum גָּתָה גָּתָה גָּתָה Presens גָּתָה

LIBER

Præfens **צִטָּה** Futurū **יִצְטָה** et defectiue **יִצֵּט**
 Imperatiuus **הִצְטָה** Infinitiuus **הִצְטָה** uel **הִצְטוּת**
 Tertie cōiugatiōis præteritū **הִצִּיתָ הִצִּיתִי הִצִּינוּ**
 Præfens **מִטָּה מִטָּה מִטִּים** Adiectiuum **מִטָּה מִטָּה מִטִּים**
 uel **מִוִּטָּה מִוִּטָּה מִוִּטִּים** Futurum **אִטָּה יִטָּה יִטָּה** & in de
 ficiēdo he finale **אִטֵּי יִטֵּי יִטֵּי** Imperatiuus **הִטָּה הִטָּה**
 Infinitiuus **הִטָּה** uel **הִטָּה** Passiue uocis præteritum **הִטָּה**
הִטָּה יִטָּה יִטָּה Futurum **הִטָּה יִטָּה יִטָּה**
 Infinitiuus **הִטָּה** Et nota ab aleph inchoantia. ut **אִבָּה** Fu
 turum eius **אִבָּה יִבָּה יִבָּה** et in defectu **אִבֵּי יִבֵּי**
תִּבֵּי תִבֵּי

vox passiva

Quando extrema obmutescunt. uidelicet cum
 incipit iod et terminat aleph.

Secundę coniugationis præteritum **יִרָא יִרָא יִרָא**
 Adiectiuum loco præsentis temporis **יִרָא יִרָא יִרָא** Futurum
יִרָא יִרָא יִרָא Imperatiuus **יִרָא יִרָא יִרָא**
 Infinitiuus **יִרָא יִרָא יִרָא** Et transferẽ camez in hirek

vox passiva

*breuiter
 infinitiuus*

per **בְּכָל־** scilicet **בִּירָא בִּירָא** Passiuū præteritū
אִירָא אִירָא אִירָא Præfens **אִירָא אִירָא אִירָא** Futurum
אִירָא אִירָא אִירָא Infinitiuus **אִירָא אִירָא אִירָא**

Et nunquam ab hoc futuro facimus defectum aleph.

Imperatiuus **הִירָא הִירָא** Infinitiuus **הִירָא**

Cum incipit iod et terminat he.

Præteritum **יִרָה יִרָה יִרָה** secūda pluralis utriusq; nūeri mutat camez
 seua. Præfens **יִרָה יִרָה יִרָה** Adiectiuum **יִרָה יִרָה יִרָה**

TERTIVS

Imperatiuus **צִלְח** Infinitiuus **צִלְח**
 Preteritum passiuę uocis **צִלְחָה**
 Futurum **צִלְחָה**
 Infinitiuus **צִלְח** uel **צִלְחָה**

Tertię coniugationis preteritū **צִלְחָה** Sicut supra mu-
 tatis mutandis. et recipit prima uel hirek uel segol. aut plane patha.

Presens **צִלְחָה** Adiectiuū **צִלְחָה** Futurū **צִלְחָה**

Imperatiuus **צִלְחָה** Infinitiuus **צִלְחָה** uel **צִלְחָה** Passiue

uocis preteritū **צִלְחָה** Et in **צִלְחָה** mutatur

seua in camez. Futurū **צִלְחָה** Infinitiuus **צִלְחָה** uel

צִלְחָה Quartę cōiugationis preteritū **צִלְחָה**

vel ultima p zere. Presens **צִלְחָה** Futurum

צִלְחָה Imperatiuus **צִלְחָה** et p defectum he

צִלְחָה Infinitiuus **צִלְחָה** uel **צִלְחָה**

Quando principium deficit et finis obmutescit.

Primę coniugationis preteritum **צִלְחָה** secūda

persona utriusq; nūeri mutat camez in seua. sic etiā coniugat **צִלְחָה**

Presens **צִלְחָה** Adiectiuū **צִלְחָה** Futurum **צִלְחָה**

Imperatiuus **צִלְחָה** Infinitiuus **צִלְחָה** uel **צִלְחָה**

Preteritum passiuum **צִלְחָה**

Iterum prima et secunda pluralis masculini et secunda foeminini utri-
 usq; numeri per hirik in penultima seu ultima ut supra et sic deinceps.

תקרא תקרא תקרא Imperatiuus penultima
foeminini pluralis p segol. sed in futuro p zere. Infinitiuus תקרא

Quando he deficit in fine.

quiescens lamed he

Chisar fo s

Preteritū actiuū גלה גלית גלית גלי גלי Presens גלה

גלי גלים גליה גליה גליה גליה Adiectiuū uerbum גליה

Futurum indicatiui & c. אגלה יגלה תגלה Et per defectū

he finalis dicitur per hirik אגליה יגליה תגליה uel per zere sic אגל

יגל ut Deutero. ix. Cumq; de monte ardente descenderem. quod

hebraice sic legit. Et respexi et descendi de mōte et mōs ardebat igne.

& si scribat per segol dicit rabi Moyse kihi qd sit de tertia cōiugatōe.

Imperatiuus גלה גלי גליה Infinitiuus גלה uel

גליה sic legitur עשות חיות קנה

Preteritum passiuum נגלה נגלית נגלית נגלית & prima secū

daq; persona utriusq; generis numeri pluralis cum secunda singulari

foeminini generis recipiūt hirik pro zere. presens נגלה נגלים

Futurum יגלה יגלה יגלה Et defectiue תגל תגליה Et in

תגליה תגליה תגליה Imperatiuus תגלה תגליה תגליה

Infinitiuus תגלה תגליה uel תגליה Secunde coniugationis pre

teritum מנלה מנלית מנלית מנלית Presens מנלה

מנלים מנלה מנלה מנלה Adiectiuum מנלה מנלים

Futurum ימנלה ימנלה ימנלה Et etiam deficit he ut supra.

De his forma

baba quatuor tra

fac pich et p

vox passiva

Quartę coniugationis præteritum **הִתְבוּנוּ**

Præsens **מִתְבוּנִים** Futurum **אִתְבוּנוּ**

cetera per hirik. Imperatiuus **הִתְבוּנוּ**

Infinitiuus **הִתְבוּנוּ**

Ubi cumq; autem geminatur nun sequente he finali, sibi potest unū nun tolli et alterum per dagges signari. inuenitur et hæc cōiugatio & prior quadrata in patha desinere. ut **הוֹלֵל הוֹלֵלָת**

Quando aleph deficit in fine.

כֵּלָא מֵלָא מִצָּא גִשָּׁא פֵּלָא קֵרָא

Dico autem deficere uocalem non solum quando non scribitur, sed etiam si scripta non pronunciatur. quod hebrei quiescere uocant, nos obmutescere. Præteritum **קֵרָא קֵרָאתָ קֵרָאתִי קֵרָאוּ**

קֵרָאתֶם קֵרָאתִי קֵרָאתָ קֵרָאתִי

Præsens **קוֹרֵא קוֹרְאִים קוֹרֵאָה קוֹרְאוֹת**

Et quandoq; in masculino plurali abijcitur aleph et dicitur **קוֹרִים**

Adiectiuum **קְרוֹאָה קְרוֹאִים קְרוֹאָת קְרוֹאוֹת**

Futurum **אִקְרָא יִקְרָא תִקְרָאֶנָּה**

Imperatiuus **קֵרָא קֵרָאוּ קֵרָאִי קֵרָאֶנָּה**

Et quādoq; in fœminino plurali deficit he finale. et tamē nun tametsi terminalis, nihilominus punctat eo in loco per camez. Ruth. i. vocate me Mara. et sic scribit res lra per zere. Rabi Moyse kimhi i suo introductorio scribit allegatū locū per defectū aleph. sed frater suus rabi David in libro de arte grāmatica scribit per aleph. et dicit ipsum obmutescere. Infinitiuus **קֵרָא קֵרָאתָ קֵרָאתִי קֵרָאוּ**

cuius priā et secūda psona pluralis masculini et scd'a pluralis fœminini seruāt camez. Præsens **קוֹרֵא קוֹרְאִים קוֹרֵאָה קוֹרְאוֹת** Futurum **אִקְרָא יִקְרָא תִקְרָאֶנָּה**

בן בנת בנת בנת בנת בנת

Præfens **בן** Adiectivum **בן** Futurum **אבן יבן**

Et nota. quandoq; nun geminatur. quod si haud geminetur, solet in simplo poni dagges tam in prima plurali præteriti tēporis, quā in secūda et tertia pluralis fœminini generis futuri tēporis. et in impatiuo.

Imperatiuus **בן בנת בנת בנת בנת** Infinitivus **בן**

Passivum primæ coniugationis in præterito **נבן נבנות**

Præfens **נבן** In reliquis mutatur camez in seua. ponit sepe surek

loco holem. Futurū **אבן יבן** Et in **אההער** pro segol zere

sine dagges. Imperatiuus **הבן** Similiter Infinitivus **הבן**

Tertiæ coniugationis præteritum **הבין הבינות** Ultima

quandoq; per zere uel patha. Præfens **מבין** Adiectivum **מבין**

Et si desit vau ponitur eius loco in prima camez.

Futurum **אבין** & in secunda atq; tertia fœminini pluralis

uel **הבנה** Imperatiuus **הבין** Infinitivus simi

liter. Passivum uocis **הובן** Præfens **הובן** Futurum **יובן**

אובן Infinitivus **הובן** Nunc quadrata coniugatio habet

locum. & in ea est vau media litera substantialem. et ultima duplicatur

accidentaliter. Præteritum **בונן בוננות**

Præfens **מבונן** & postea zere in seua.

Adiectivum **מבונן מבוננים**

Futurum indicatiui **אבונן יבונן**

Imperatiuus **בונן בוננו**

Infinitivus **בונן**

Regula

Uox passiva

Mutatur camez in seua

Quadrata coniugatio

& post hac recorderis uelim. Nunc passiuē **נִדְרַע נִדְרַעַת** et sic
vau est substantialis litera et ponitur loco iod primitiui. nam facilis est

literarum **אָהָר** cōmutatio. Præsens **נִדְרַע נִדְרַעִים** Futurum
ecce. **אִדְרַע יִדְרַע תִּדְרַע** Et aliud futurum **אִדְרַע יִדְרַע**

tetrasyllabum. Imperatiuus **הִדְרַע הִדְרַעִי** Infinitiuus **הִדְרַע**
Tertie coniugationis præteritum **הִדְרַע הִדְרַעַת** Præsens

אִדְרַע תִּדְרַע Adiectiuum **מִדְרַע** Futurum **אִדְרַע תִּדְרַע**

Imperatiuus **הִדְרַע הִדְרַעִי** Infinitiuus **הִדְרַע**

Deponentale tertie coniugationis **הִדְרַע הִדְרַעַת** Sic est illud

Genesis tricesimonono. Igitur Ioseph ductus est in ægyptum. id est. &
Ioseph factus est descendere in ægyptum. Et sepe mutatur hic surek
in holem. Futurum **אִדְרַע יִדְרַע תִּדְרַע** & pariter holem

quandoq;. Infinitiuus **הִדְרַע** Quartæ coniugationis quædam
mutant iod in vau quædam uero non mutant. Mutat autem hoc præte-
ritum indicatiui **הִתְדַרַע הִתְדַרַעַת** Præsens **מִתְדַרַע**

Futurum **אִתְדַרַע יִתְדַרַע**

Imperatiuus **הִתְדַרַע הִתְדַרַעִי**

Quando vau uel iod deficit in mediis.

בִּי Audiuiisti supra in coniugatione quadrata, quod epenthesis vau
habeat locum quando geminantur literę uel quando absorbentur,

ita hic cū dico **בִּי** intercidit litera vau **בִּי** Cumq; abijcitur

ultimum nun, manet **בִּי** Deficiente autem vau ut hic, restat **בִּי**

daggeffatum cum camez loco holem. Ergo quia vau deficit in mediis,
locus est huic titulo. Coniugatur autem sic.

vox passiva
vox facilis
permutatio

Surek in holem

iod in vau

vide, arte, deficit
vau

per holem et uertitur communiter seu in camez in termino scilicet
pasek. Deberet autem regulariter dici **נָגַשׁ** sed quia deficit nun,
ideo additur literę sequenti scilicet gimel punctus dagges ad denotan-

*dagges index est
lre deficientis un sem
fortiuscule lre daggesat
sonat:*

Et quandoq; per zere. et additur aliquando in fine he tunc enūciatur

per camez. Passiuum præteritum **נָגַשׁ נָגַשׁ** vide quomodo

Vox passiva.

unum nun repellit alterum. sicut enim dico **נָפַק** in passiuo, ita

Nota.

deberem dicere **נָגַשׁ** ergo cum unum nun deficit, ponit dagges

ad denotandum defectum. & sic in omnibus sequentibus. ne sit multis

verbis opus. ^{benomi} Præsens **נָגַשׁ** Futurum **נָגַשׁ יִנָּגַשׁ** Ecce

alterum nun repellit alterum. Imperatiuus **הִנָּגַשׁ הִנָּגַשׁ**

Infinitiuus **הִנָּגַשׁ** Forma **הִנָּפַק** quod regulariter proferre

tur **הִנָּגַשׁ** dicitur defectiue **הִנָּגַשׁ** Præsens

מִנָּגַשׁ Adiectiuū uerbum **מִנָּגַשׁ** Futurum **אִנָּגַשׁ יִנָּגַשׁ**

Imperatiuus **הִנָּגַשׁ** uel **הִנָּגַשׁ הִנָּגַשׁ** Infinitiuus **הִנָּגַשׁ**

Deponentale præteritum **הִנָּגַשׁ הִנָּגַשׁ** Futurum **אִנָּגַשׁ**

Infinitiuus **הִנָּגַשׁ** Et sicut de nun ita de lamed.

Quando iod uel aleph deficit in primis.

Prime coniugationis coniugatur **יָדַע יָדַע יָדַע** Præsens

יָדַע יָדַע יָדַע יָדַע vel pro fœminino singulari

יָדַע et si non sint **אָהָה** tunc tam ultima quam penultima

proferuntur per segol. Adiectiuū uerbum **יָדַע** Futurū defectiue

אָדַע יָדַע et quandoq; per hirik. Imperatiuus **יָדַע** et defectiue

יָדַע יָדַע Infinitiuus **יָדַע** Memento dagges notare defectum.

In salmo deficit

* Dagges

IOANNIS REVCHLIN PHORCENSIS .LL.
DOC. AD DIONYSIVM FRATREM SVVM
GERMANVM RVDIMENTORVM HEBRAL
CORVM LIBER TERTIVS.

Cra quę sunt hucusq; de literis. syllabis. et dictionibus he-
braicis maxime primitiuis uidisti amantiss. frater, tibi ut
spero dulcia, sed aliis forsitan melle et lacte nutritis, propť
incultum dicendi genus, amara. qui secum si cogitent oēm
auditoribus orationem esse commodandam, non mihi uitio dabunt
quod uernis uernacule loquor. Nam qui fieri potest, ut per insuetum
loquendi morem et domi paratam, adq; lucernas elaboratam dictio-
nem rudes facile doceantur, quibus tum esset opus ad preceptoris elo-
quentiam plus aīm aduertere quasi ad sphingis enigmata, quā ad eius
illa ipsa precepta. Lōge rectius me iudice sensit Aristoteles, in discipli-
nis doctorem oportere per usitatissimam sermonis consuetudinem et
nobis notiora quęq; procedere. Dedita igitur opera solocco sepe &
barbaro sum usus ad quorundā uocabulorū proprietatē explicandā.
Huc accedit tamen, quod et senecta, et barbarorum quotidiana cōuer-
satio nō solum linguam hebetat sed et stilum obtundit. pro illius Tyn-
darei aduersus Menelaum, quin potius Euripidis tragici sentētia qui
ait *ἑβερὰ βαρεῶσι χρονίῳ ἀνὲρ βαρεῶσι* Solus ergo quom in hoc Dioge-
nis dolio totos dies delitescam. nec mecum uiuat ullus hominum cui
verborum elegantia et eloquentię studiū sit in precio. sed agricolę tan-
tum et sacrificuli, aut si qui accedāt (ut fit quotidie) qui me nō de muri
legulis nec auro coronario. sed de cloacis. paludibus. tigno. itinere.
aliisue popularibus iurgiis tam pretoriis quam ciuilibus consulunt.
quibus de iure pro mea professione respondere debeam, nō latinorū
sed sueuorum obseruato dicendi usu. nihil ultra mireris mi frater, me
post uirentia prata iam scabros calles ambulare. Et hęc erat una ex cau-
sis non parui momenti ut putarē mea singula uiris politionibus literis
preditis explosa fore, quod cernerent in eis nullum florem. nullam co-
mitatem. sed omnia triuialia et inurbana quęque. Quando aut uetera
memoria repeto, multum inuenio maiores nostros etiam barbarico
dicēdi modo delectatos. Aristophanes nāq; gręcus in comœdia quę
inscribit̃ acharnes perlice loquit̃ sic, lactarman exarxan apissonosatra.
quę barbaries sepe multis gaudio fuit et risum mouit. Apud romanos

*Sum barbaris
barbarisare*

Aristophanes barbarisare.